

ÅRSBERETNING 2016

Finansieringsselskapenes Forening

Leder har ordet

2016 ble et resultatmessig godt år for medlems-selskapene. Norsk økonomi bedret seg selv om veksten i bruttonasjonalprodukt (BNP) uten oljen var på kun 0,8 % i 2016. Det er den laveste veksten siden finanskrisen. Eftervirkninger av olje-prisfallet og lavere aktivitet i petroleumsrettede næringer dempet veksten.

Fallet i oljeinvesteringene har bremsert norsk økonomi, men sterk vekst i offentlige utgifter og boliginvesteringer har trukket i motsatt retning. Boliginvesteringene tok seg kraftig opp spesielt på Østlandet, og oljeprisen steg i 4. kvartal. Arbeidsledigheten har steget med 0,3 prosentpoeng det siste året og var på 4,7 % ved utgangen av 2016.

Boligprisveksten var høy i 2016, og veksten i husholdningens gjeld tiltok noe samtidig som lønnsveksten var svak og konsumprisene økte mer enn på flere år. Den høye boligprisveksten og økningen i husholdningenes gjeldsgrad førte til tiltak for å redusere sårbarheten for husholdningene. Barne- og likestillingsdepartementet sendte et forslag på høring om å etablere et gjeldsregister for forbrukslån og Finansdepartementet har fra 2017 strammet inn på boliglånsforskriften. Myndighetene begynte også å arbeide med tiltak for å redusere den høye veksten i usikret kreditt.

Veksten i norsk økonomi ser ut til å være gradvis på vei oppover. Det er også ventet en sterkere global vekst, noe som vil bedre utsiktene for fastlandseksporten. Norges Bank anslår en høyere vekst i BNP fra sommeren 2017, og en økning i sysselsetningen i takt med at bedringen i fastlandsøkonomien.

2016 var et svært godt år for salg av både nye og brukte biler. Medlemsselskapene opplevde en økende etterspørsel etter bilfinansiering, og økte sin markedsandel både på finansiering av nye og brukte biler. Økt etterspørsel etter forbrukslån og en jevn og utstrakt bruk av betalings- og kredittkort har også gitt gode resultater på privatsiden. Bekymring for den sterke veksten i usikret kreditt, ledet til at Finfo og Finans Norge sammen med medlemmene arbeidet frem en bransjenorm for forbrukslån og kredittkort som ble vedtatt i februar 2017.

Leasinginvesteringer i driftsmidler hadde en god oppgang i 2016. Det forventes også en svak vekst i 2017. Medlemmene opplever samtidig en økt etterspørsel etter factoring, hvor både omsetning og utlån var stigende gjennom fjoråret.

Samlet sett ble 2016 et godt år i en vanskelig periode for norsk økonomi. Medlemsselskapene fortsetter å styrke sin posisjon som finansieringskilde, og bidrar til at bedrifter og husholdninger får dekket sine finansieringsbehov.

Vi er inne i en tid med store endringer. Utviklingen går i et høyt tempo og både markedet og kundenes forventninger er i stadig utvikling. Digitalisering og robotisering samt nye krav til kompetanse er i ferd med å endre vår hverdag. Nye aktører vil komme inn og ta en del av verdikjeden. Digitalisering, den nye delingsøkonomien og skiftet mot el- og hybrid biler vil i økende grad påvirke både leasing og bilfinansiering.

Finansieringsselskapenes Forening skal holde frem sitt arbeid med å ivareta medlemsselskapenes interesser. Gjennom kunnskapsformidling og myndighetskontakt vil vi kontinuerlig fremme og sikre gode rammebetingelser, samt legge til rette for videreutvikling i et tøft og utfordrende marked. Til tross for økt økonomisk usikkerhet er medlemsselskapene godt rustet for å drive lønnsom og god forretning i tiden som kommer.

Vi vil få takke for et godt samarbeid i året som har vært, og ser frem imot et spennende 2017.

Christina Åhländer
Adm. direktør
FINFO

Finansieringsselskapenes Forening skal være en naturlig interesseorganisasjon for alle finansieringsselskaper, banker og andre selskaper som driver med slik virksomhet i Norge. Gjennom høy kompetanse og markedskunnskap skal foreningen overfor omverdenen fremstå som en representant for bransjen, mens foreningen innad skal formidle kunnskap og bidra til en felles bransjekultur med sunn konkurranse selskapene i mellom.

Hovedtrekk

Hovedpunkter 2016

- Resultatmessig nok et godt år for finansieringsselskapene
- Økt press på marginene på leasingfinansiering til næringslivet
- Kontroll med mislighold og tap
- Økning i investeringer i næringslivet
- Økning i etterspørsel etter bilfinansiering og forbrukslån
- Forvaltningskapitalen øker

Tall i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Rentenetto ¹⁾	4,1%	4,4%	4,3%	4,6 %	4,8%	4,8%
Driftsresultat før tap ¹⁾	2,4%	2,5%	2,6%	3,6 %	3,3%	3,5%
Tap ¹⁾	0,5%	0,5%	0,5%	0,6%	0,2%	0,6%
Resultat av ordinær drift før skatt ¹⁾	2,1%	2,0%	2,1%	3,0 %	3,1%	2,9%
Tall i mrd kroner	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Resultat av ordinær drift før skatt ¹⁾	4,227	4,804	5,401	8,685	9,685	10,511
Medlemsselskapenes samlede forvaltningskapital pr 31.12 ¹⁾²⁾	232,8	254,5	281,8	289,2	336,6	385,6
Nye leasinginvesteringer totalt	36,7	38,8	40,2	46,6	45,5	54,1
Nye leasinginvesteringer personbiler	10,6	11,4	12,4	15,3	13,0	16,5
Nye investeringer - andre utlån (billån og øvrig utlån)	36,4	38,3	36,3	38,0	43,7	49,6
Factoringomsetning inkl. bloc-factoring	126,9	132,9	136,6	156,5	177,6	198,8
Factoringutlån	5,8	6,5	5,4	7,4	10,8	12,8
Kredittkort, total omsetning (internasjonale og innenlandske)	80,9	111,7	122,5	125,3	137,2	145,7
Kortbaserte utlån og blancokreditter, utestående lånevolum ³⁾	36,6	45,4	48,7	56,6	64,7	72,9

1) Foreløpige tall for 2016
2) Forvaltningskapitalen for filialer er beregnet
3) Korrigert tilbake til 2012 for nåværende medlemsselskaper

Kilde: Finansieringsselskapenes Forening

Virksomhetsområdene

Leasing:

- Sterk posisjon som finansieringsløsning for næringslivet
- Industrielt utstyr, maskiner og transportmidler har en dominerende rolle som leasingobjekter
- Tilfredsstillende inntjening og lave tap

Bilfinansiering:

- Økning for leasingfinansiering av personbiler
- Økning i nye utlån for finansiering av personbiler
- Leasing av transportmidler viser en god økning
- Stort nybilsalg bidro til vekst i finansieringen av biler til privatpersoner
- Medlemsselskapene fortsatt dominerende finansieringskilde i bilmarkedet
- Medlemsselskapene øker sin markedsandel på finansiering av personbiler

Factoring:

- Positiv utvikling i omsetning og utlån
- Fakturamengde har igjen økt
- Nettbaserte factoringløsninger øker produktets attraktivitet blant bedriftene
- Oppmerksomhet om factoring som aktiv del av bedriftens finansstrategi

Kreditt- og betalingskort:

- Fortsatt økning i antall internasjonale fakturerings- og kredittkort og fortsatt omsetningsvekst
- Den kortbaserte utlånsveksten fortsatte i 2016
- Tapsprosent fortsatt lav
- Internasjonale kort brukes hyppigere
- Internasjonale kreditt- og faktureringskort attraktive som betalingsmiddel og finansieringskilde

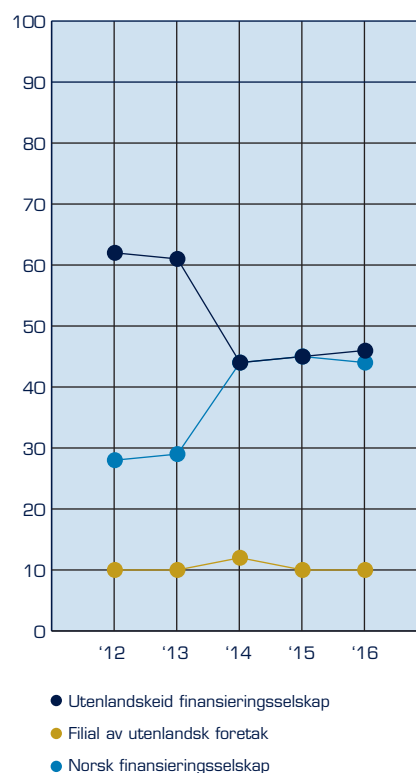
Forbrukslån

- Økning i salg av usikrede lån
- Tap fortsatt på et lavt nivå

Året i korte trekk

JAN	Ny finansforetakslov trådte i kraft. IASB offentliggjorde ny internasjonal regnskapsstandard for leasing – IFRS 16.
FEB	Nytt EU-direktiv om forsikringsdistribusjon – IDD. Ny veiledning fra FO om markedsføring av kreditt.
MARS	Borgarting lagmannsrett avsa viktig dom angående leasing av software.
APRIL	Finansforetak pålegges å ha lenke til Finansportalen på forsiden av hjemmesiden.
MAI	Finanstilsynet sendte ut retningslinjer for fakturering av kredittkort. Ny EU-forordning om personvern – GDPR. Årsmøte i Oslo i Finansieringsselskapenes Forening og Finansieringsselskapenes Servicekontor.
JUNI	Easybank ASA opptas som nytt medlem i foreningen Norge krytter seg til EUs finanstilsynssystem med det nødvendige ¾-dels flertall som følger av Grunnlovens § 115.
JULI	Lov om klageorganer for forbrukersaker trådte i kraft.
AUG	Årsavgiften skifter navn til trafikksikringsavgift.
SEP	Forskrift om formidlingsgebyr i kortordninger trådte i kraft.
OKT	Barne- og likestillingsdepartementet fremmet forslag om gjeldsregister. Eurofinas og Leaseurope avholder årsmøte i Athen.

Medlemsselskapenes utlånsvolum (andel fordelt på gruppe)

NOV	Finansdepartementet sendte ut forslag om fakturering av kredittkort.
DES	Departementet fastsatte ny samleforskrift til finansforetaksloven.

Kort om Finfo

FINFO (Finansieringsselskapenes Forening) er en bransjeforening for finansieringsselskaper som driver virksomhet i Norge. Medlemmer kan være finansieringsselskaper eller andre finansinstitusjoner med konsesjon i Norge som driver virksomhet innenfor områdene leasing, faktoring, lån mot salgspant, kredittkort, innløsningstjenester og annen forbrukerfinansiering.

Foreningen har også anledning til å oppta filialer etablert i Norge av utenlandske finansieringsselskaper eller andre finansinstitusjoner som driver virksomhet innenfor disse områdene. Det er en forutsetning for medlemskap at virksomheten står under tilsyn av Finanstilsynet eller

tilsvarende myndighet i utlandet, og er underlagt krav til egenkapital og regnskapsoffentlighet.

Foreningen dekker ca. 90 % av markedet og hadde ved utgangen av året 36 medlemmer – 22 norsketablerte foretak og 14 filialer av utenlandske kredittinstitusjoner. Foreningen ivaretar medlemmenes interesser overfor myndighetene og er høringsinstans for lovforslag som berører selskapenes virksomhet. Medlemmene ytes bistand i spørsmål av juridisk, regnskapsmessig og administrativ karakter. Foreningen er medlem i de europeiske organisasjonene Eurofinas og Leaseurope, og er dessuten medlem av Finans Norge.

Medlemsselskapenes virksomhet 2016

Medlemsselskapene fikk i 2016 økte nysalgsvolumer både i privatmarkedet og bedriftsmarkedet. Samlet forvaltningskapital økte med nesten 15 % i 2016. Samlet sett ble 2016 nok et godt år for medlemsselskapene med god rentemargin og fortsatt kontroll på mislighold og tap på utlån.

Hovedtrekk

Tilfredsstillende lønnsomhet

Med et samlet driftsresultat før skatt på 10,5 mrd. kroner ble 2016 nok et godt år for medlemsselskapene året sett under ett. Resultat før skatt utgjorde 2,9 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK) mot 3,1 % året før.

Markedet for finansieringsselskaper er sammensatt, og det er derfor store variasjoner mellom enkeltelskaper både når det gjelder resultat og balanse. Medlemsselskapene fikk samlet sett også i 2016 den relativt sett beste inntjeningen av alle grupper finansinstitusjoner.

Fortsatt lave tap

Bokførte tap på utlån for våre medlemsselskaper er fortsatt lavt i 2016 og utgjorde 0,6 % av GFK mot 0,2 % året før. Tapene økte bla fordi flere av selskapene hadde store tilbakeføringer av tap i 2015 bla grunnet endring i rutiner for tapsføring eller salg av portefølje.

Brutto misligholdte lån pr. 30 dager i prosent av forbrukslån utgjorde i følge Finanstilsynet 7,9 % av brutto utlån for de norske finansieringsselskapene de rapporterer for ved utgangen av året, mot 7,2 % året før. Tapsomfanget vurderes å ligge på et forsvarlig nivå for medlemsselskapene.

Økning i forvaltningskapital og betryggende soliditet

Medlemsselskapenes forvaltningskapital vokste med 14,6 % gjennom 2016 mot 16,4 % året før. Samlet beregnet forvaltningskapital utgjorde ved utgangen av året 386 mrd. kroner. Gjennomsnittlig kapitaldekning for de av medlemsselskapene som er aksjeselskaper var 22,9 % ved utgangen av 2016 mot 17,2 % året før.

Leasing

Vekst i leasing av driftsmidler til næringslivet

Leasingfinansiering av nye driftsmidler og biler endte på 54 mrd kroner, en økning på 19 % sammenlignet med fjoråret. Privatleasing av personbiler hadde en oppgang med 54,6 %. (nedgang på 23,8 % i fjor). Leasing av bil og transportmiddel til næringslivet hadde en økning på 28,1 % mens leasing av øvrige driftsmidler økte med 7,4 %. Vi ser spesielt en økning innenfor området industrielt utstyr og maskiner.

Bredt spekter av leasingobjekter

Medlemsselskapenes leasingportefølje økte med 7,2 % i 2016 etter en økning på 5,7 % i 2015. Porteføljen utgjorde 119 mrd kroner ved slutten av året. Industrielt utstyr og maskiner utgjorde 30 % av porteføljen, mens Landtransport og personbiler fulgte deretter med henholdsvis 29 %, 28%. Industrien og servicenæringen er de næringene som i størst grad benytter leasing til finansiering av driftsmidler.

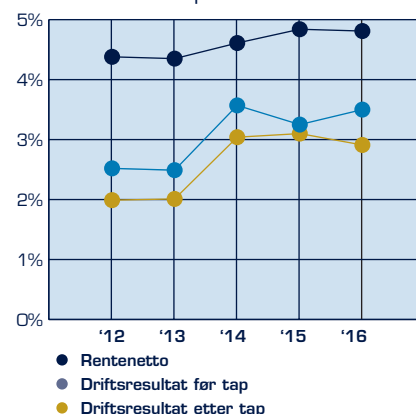
Betydelig andel på leasing

Næringslivsinvesteringene i transportmidler, maskiner og utstyr i Norge utgjorde i følge Statistisk Sentralbyrå til sammen 123 mrd. kroner i 2016 (foreløpige tall), en økning fra 115 mrd. i 2015.

Medlemsselskapene leasingfinansierte ca 30 % av disse investeringene, og har dermed en solid posisjon som finansieringskilde for næringslivet. Internasjonalt har denne finansieringsformen tradisjonelt hatt en sterkere posisjon enn i Norge, men de senere års utvikling viser at leasing har styrket sin posisjon som finansieringsform blant norske bedrifter.

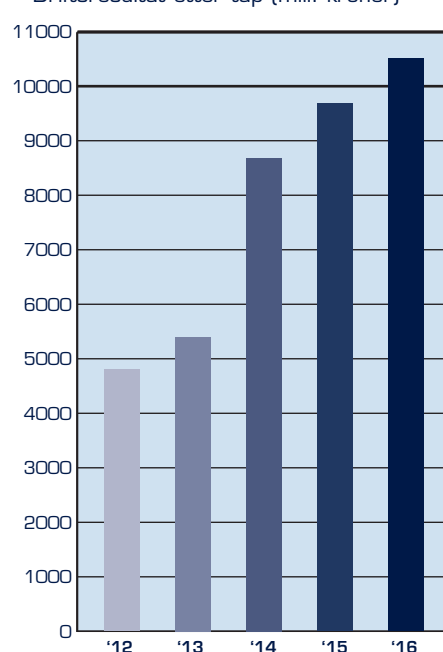
Rentenetto og driftsresultat

I % av gjennomsnittlig forvaltningskapital for medlemsselskapene

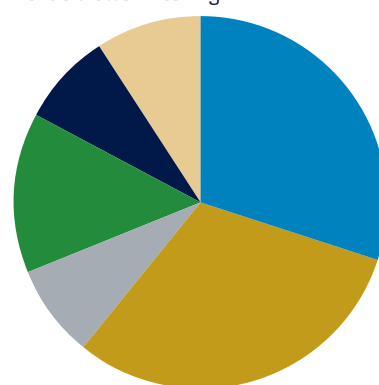
Resultat av ordinær drift

Driftsresultat etter tap (mill. kroner)

Nye leasinginvesteringer

Fordelt etter næring

Bilfinansiering

Økt salg av nye biler

Økningen i salg av personbiler fortsatte også i 2016. Investeringslysten i bil har spesielt vært stor i privatmarkedet. I følge OFV ble det i 2016 registrert 154 603 nye personbiler i Norge. En økning med 2,6 % fra året før. Vi må helt tilbake til 1985 og 1986 for å finne to år med flere første-gangsregistrerte nye personbiler. Tar vi med bruktipporten ble det registrert totalt 170 922 personbiler i fjor.

Det ble foretatt 461 492 eierskifter av personbiler. Det er 3332 færre enn i 2015.

Medlemsselskapenes biladministrative løsninger for bedrifter omfattet 70 026 biler ved utgangen av 2016 mot 59 485 biler året før.

Bilmarkedet i endring

Bilmarkedet i Norge er i endring. I 2016 hadde hybridbilene 24,5 % markedsandel av registrerte biler mot 12,4 % i 2015. Nullutslippsbilene hadde en markedsandel på 15,7 % mot 17,1 % i 2015. Samtidig ble dieselandelen kraftig redusert, fra 48,8 % i 2014, 40,9 % i 2015 og til 35,5 % i 2016.

Medlemsselskapene finansierte gjennom lån og leasing 91 606 nye biler (59,2 % opp fra 54,7 % i 2015) og 120 792 brukte og bruktipporterte biler (26,2 % opp fra 23,7 % i 2015).

Økning i personbilleasing

Leasing av personbiler utgjorde 16,5 mrd. kroner i 2016, en økning på 26,9 % fra fjoråret. Oppgangen skyldes i hovedsak privatleie som hadde en kraftig nedgang i 2015 bl.a p.g.a usikkerhet rundt økning i minimum leieperiode. Privatleie utgjør i 2016 52,3 % av finansiert volum gjennom medlemsselskapene. Leasing av transportmidler under 3,5 tonn, som i hovedsak består av varebiler, økte med 27 % sammenlignet med fjoråret. Transportbransjen og bygg og anlegg benytter tradisjonelt sett i stor grad leasingfinansiering av arbeidsbilene. Den betydelige økningen av igangsatte boliger påvirket derfor salget av varebiler i 2016.

Stor andel private billån

Både bedrifter og privatpersoner velger å lånefinansiere bilkjøp gjennom medlemssels-

skapene, og billånene sikres i stor grad gjennom salgspant. I 2016 var andelen private billån tilnærmet lik året før på 87 %.

Salget av nye billån gjennom medlemsselskapene økte med 12,7 % i 2016 og utgjorde 45,7 mrd. kroner. Tallet inkluderer transportmidler mindre enn 3,5 tonn

Factoring

Økning i omsetning og utlån

Omsetning på factoring økte med 12 % til 198,8 mrd. og er nå forhåpentligvis på vei mot et mer permanent høyere nivå. Fakturamengden endte 6,8 mill fakturaer som var på nivå med fjoråret. Utlånene økte 18,7 % og endte på 12,8 mrd kroner ved utgangen av året..

Innenfor mange bransjer

Bedrifter innenfor mange bransjer velger factoring, og kunnskapen om produktet øker blant økonomisjefer og daglige ledere. Felles for bedrifter som velger factoring er at de selger sine varer og tjenester på kreditt og i hovedsak til andre næringsdrivende. Mange av bedriftene opererer innenlands, men også import- og eksportbedrifter velger å benytte factoringsselskapenes tjenester.

Factoring på web

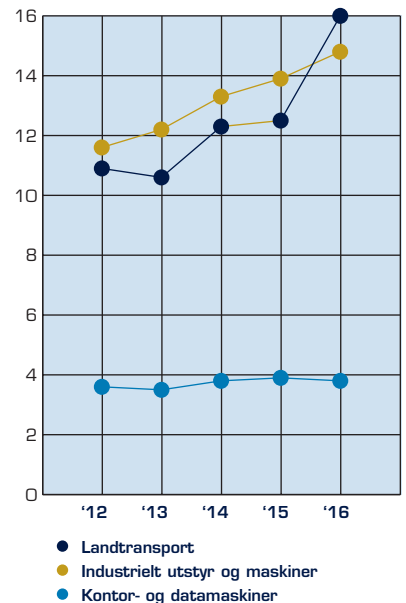
De nettbaserte løsningene som factoringsselskapene tilbyr har fått god mottakelse hos bedriftene og gir økt effektivitet. Det forventes at aktivt salgssarbeid og økende kunnskap om factoringproduktet kombinert med videre produktutvikling, vil øke etterspørselen ytterligere og bidra til fortsatt vekst i tiden som kommer.

Betalingskort

Fra 2012 har vi valgt å ha samme betegnelse på korttypene som Norges Bank bruker i sine rapporter. Det betyr i praksis at betegnelsen betalingskort brukt tidligere er endret til faktureringskort og at betalingskort nå er en felles betegnelse for fakturerings- og kredittkort. Debetkort er ikke inkludert i tallene.

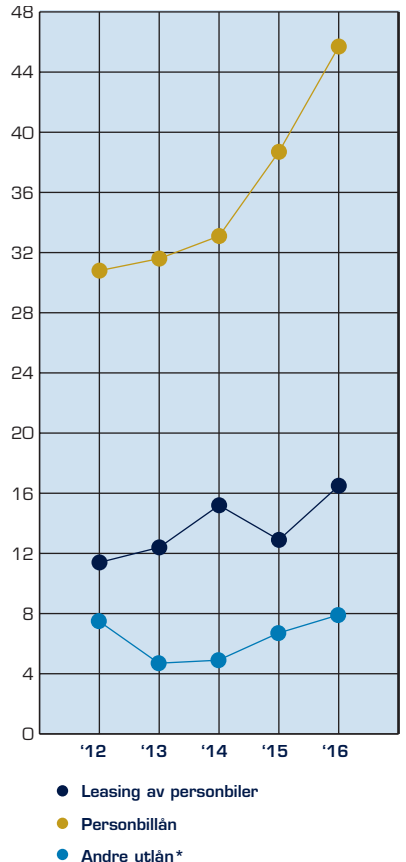
Statistikken tidligere år har også omfattet tall fra selskaper som ikke er medlem i foreningen. Fra 2012 er alle tall kun fra medlemsbedriftene.

Nye leasinginvesteringer Mrd. kroner

Bilfinansiering

Nye investeringer mrd. kroner

*Alle andre transportmidler: Campingvogn, campingbil, tilhenger under 3,5, motorsykkel, snøscooter, båt under 10 meter

Finanstilsynet har gjort beregninger spesielt på forbrukerfinansiering ved å se på kredittkortgjeld og usikrede lån til forbruker. Foreningens medlemmer står for over 80 % av den totale forbruksfinansieringen i Norge.

De internasjonale kortene dominerer

Foreningens medlemmer rapporterte ved utgangen av 2016 5,8 millioner internasjonale og nasjonale betalingskort i Norge

De internasjonale kredittkortene representerte hovedtyngden av antall kort utstedt ved utgangen av 2016. Med en omsetning på 127,5 milliarder kroner stod de for 88 % av den samlede omsetningen.

Internasjonale kredittkort hadde en omsetningsøkning på 9 %. Veksten skyldes blant annet tiltagende netthandel.

Gjennomsnittlig omsetning pr. transaksjonen for internasjonale kredittkort var på 1.100 kroner, en liten nedgang fra året før. Kort benyttes stadig oftere og på lavere beløp.

Firmakortomsetningen stod for 9 % av den samlede omsetningen knyttet til internasjonale og nasjonale fakturerings- og kredittkort. Mange av de internasjonale betalingskortene i personmarkedet benyttes imidlertid også i vesentlig grad i jobberelaterte sammenhenger.

Nasjonale kredittkort

Den samlede omsetningen knyttet til nasjonale kredittkort var 7 % lavere enn fjoråret, men er på et beskjedent volum i forhold til internasjonale fakturerings- og kredittkort. Det kan se ut som flere og flere bedrifter går over på internasjonale kredittkort til erstatning for nasjonale kredittkort. Med en gjennomsnittlig omsetning per transaksjon på 2300 kroner kun 1,3 transaksjoner per år innebærer dette at nasjonale kredittkort i stor grad benyttes kun ved førstegangs-kjøp. Internasjonale faktureringskort har til sammenligning gjennomsnittlig 41 transaksjoner i løpet av et år.

De nasjonale kredittkortene og de internasjonale faktureringskortene har tradisjonelt sett hatt veldig lave beløp knyttet til kontantuttak og det meste av omsetningen knyttet til varekjøp. De internasjonale kredittkortene har den største andel av kontantuttak.

Økende utlånsvolum og stabilt mislighold

Foreningen har fått flere nye medlemmer innefor området kort- og forbrukerfinansiering de siste årene. Dette betyr at vi nå representerer en meget stor andel av selskaper i forbrukermarkedet og dette er veldig positivt.

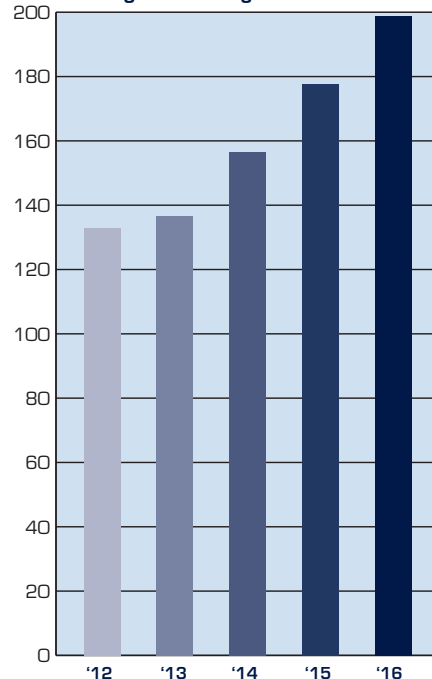
Utestående lånevolum for fakturerings- og kredittkort utgjorde 40,6 milliarder kroner for 2016. Det er en økning på 4 % fra året før. Stabiliseringen av lånevolumet på et høyt nivå bekrefter fortsatt jevnt bruk av kort som betalingsmiddel og finansieringskilde.

Utlån uten sikkerhet endte på 32,4 milliarder kroner for 2016. Dette er en økning på 26 % fra 2015. Medlemselskapene har strenge kredittvurderinger knyttet til forbrukslån og avslår en høy andel av søknadene. Andelen av misligholdte og nullstilte, kortbaserte lån utgjorde 6,4 % av utlånsvolumet ved utgangen av året og er fortsatt på et akseptabelt nivå. Foreningen har gitt uttrykk for nødvendigheten av et generelt gjeldsregister for å sikre et redusert tapnivå også i årene som kommer.

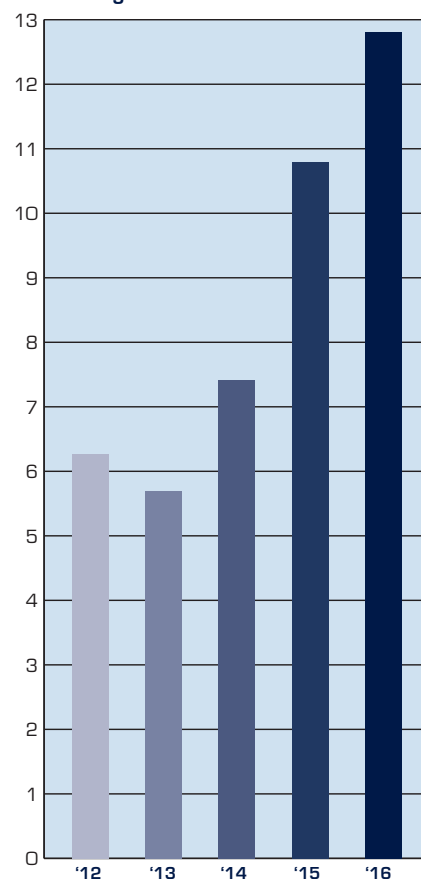
Muligheter gjennom teknologi

Betalingsformidlingen i Norge og internasjonalt går i retning av økt bruk av kortbaserte, elektroniske transaksjoner. Den teknologiske utviklingen gir også muligheter for produktutvikling og nye distribusjonskanaler for kortbaserte tjenester. Grensesnittet mot aktører utenfor det tradisjonelle finansområdet er derfor en viktig problemstilling for fremtiden og gir forventninger om gode utsikter for kortvirksomheten i tiden som kommer.

Factoring omsetning Mrd. kroner

Factoring utlån Mrd. kroner

Fremtidsutsikter

Det er tegn som tyder på at veksten i norsk økonomi gradvis er på vei oppover. Høy vekst i boliginvesteringene og økt offentlig etterspørsel bidrar samtidig som økt global vekst, kan bedre veksten for fastlandssektoren. Det er dog en del usikkerhet ift politisk usikkerhet og økt proteksjonisme. SSB anslår at oppgangen i næringsinvesteringer på fastlandet vil fortsette å øke, men at det sannsynligvis ikke vil bli noen sterk vekst.

Det ligger an til en lavere prisvekst i 2017. Lønningene vil øke mer når sysselsettingen øker og sannsynligvis vil husholdningenes realdisponible inntekter øke, noe som kan føre til økt konsum.

Medlemsselskapene ser med nøktern optimisme på tiden som kommer. Rentemarginen ved inngangen til 2017 er lik som i 2016, og er på et akseptabelt nivå. Med relativt svak investeringslyst hos bedriftene ser medlemsselskapene at konkurransen blir stadig sterkere og at marginene presses. Det blir viktig å sette riktig pris på den risikoen medlemsselskapene påtar seg. Signaler fra næringslivet innebærer at medlemsselskapene legger opp til en lav vekst i finansiert volum i 2017. Etterspørselen i privatmarkedet er tilfredsstillende men ulike tiltak fra myndighetenes side vil dempe veksten.

Utviklingen i nybilsalget viser en liten oppgang i første kvartal 2017. Medlemsselskapene forventer at nybilsalget vil ligge på 148 000 biler i 2017. Dette innebærer en reduksjon fra 2016, som ble et meget godt år med salg av over 154.000 nye biler. Medlemsselskapene har god grunn til å tro at bransjen vil ta en stadig større del av dette salget. Med en forventet bruktbilomsetning på over 430 000 enheter, vil konkurransen om bilkundene bli sterk også i 2017.

Factoring fikk en fortsatt positiv utvikling i 2016. Medlemsselskapene har tro på at denne trenden vil fortsette i 2017, men på et lavere nivå. For bankkonsern med eget finansieringsselskap innebærer factoring større trygghet for engasjementet og en bedre og mer fleksibel finansieringsløsning for bedriftskunden.

Medlemsselskapene står for ca 80 % av

forbruksfinansieringen i Norge målt etter tall fra Finanstilsynet. Forbruksfinansiering omfatter både kortbaserte utlån og andre forbrukslån uten sikkerhet i størrelsesorden 10 000 til 400 000. Stadig flere benytter kort som betalingsmiddel i innland og utland, privat og på forretningsreise. Medlemsselskapene er en betydelig bidragsyter og finansieringskilde, og forventes fortsatt å ha denne posisjonen i 2017.

Medlemsselskapene har gode forutsetninger for å oppnå et tilfredsstillende forretningsvolum også i 2017, men fokus vil nok fortsatt i stor grad være rettet mot å sikre kvalitet i porteføljen. Tapsutviklingen er under kontroll og forventes å forbli på et lavt nivå.

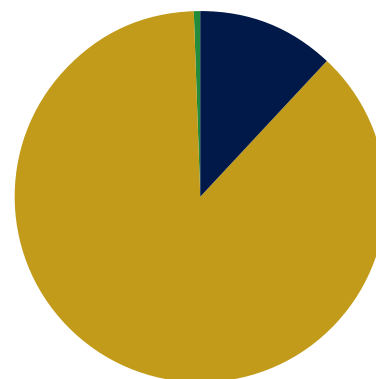
Arbeidsløshet er erfaringsmessig den faktor som har størst betydning for mislighold innen personmarkedet. Foreløpig er arbeidsløsheten i Norge på et moderat nivå, og forventes bli noe redusert gjennom året. Lavt rentenivå gir samtidig flere evne til å betjene sine forpliktelser.

I økonomiske nedgangstider ser man økt innslag av svindel som identitetstyveri, skimming av kort, leasingfinansiering av ikke-eksisterende utstyr og kunders salg av leaset utstyr. Innen factoring vil det være tendenser til økende grad av reklamasjoner og motregning. Dette har medlemsselskapene fortsatt fokus på.

Mer enn 2/3 av medlemsselskapene målt i utlånsvolum har nå utenlandske eiere, og det blir viktig at myndighetene har et europeisk perspektiv i utformingen av fremtidige rammebetingelser som sikrer muligheter til å tilby kundene konkurransedyktige løsninger. Vi ser en tendens til at norske myndigheter strammer mer inn på rammebetingelsene enn myndighetene i Skandinavia og Europa. Dette vil innebære en konkurransevridning som er uheldig. Foreningen har en viktig rolle i å påvirke denne utviklingen.

Medlemsselskapene har bak seg mange gode år og har vist seg å være dyktige til å finansiere en vesentlig andel av de investeringer bedrifter og husholdninger foretar og med god lønnsomhet. Det er optimisme, men også en viss usikkerhet knyttet til markedsmulighetene for 2017. Medlemsselskapene har et godt fundament for å kunne levere gode resultater samlet sett også i 2017.

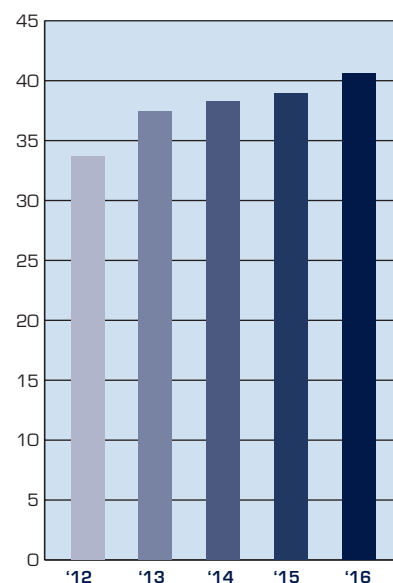
Fordeling omsetning 2016

- Internasjonale faktureringskort 12%
- Internasjonale kredittkort 87,5%
- Nasjonale kredittkort 0,5%

Kreditt- og faktureringskort

Utestående lånevolum (mrd. kr.)

Leasing

Leasing gir bedrifter og næringsdrivende mulighet til å anskaffe seg tidsriktig utstyr og maskiner uten å belaste egenkapital eller andre lånekilder. Hovedtanken bak leasingproduktet er å gi kunden disposisjonsrett over et driftsmiddel. Eierforholdet er av underordnet betydning. Leietakeren betaler en leie som dekker renter og avskrivninger på den kapitalen som er bundet opp ved leasingselskapets kjøp av leasinggjenstanden. Leasingselskapet beholder eiendomsretten til gjenstanden under hele leieperioden.

Full pay out-leasing

Dette er en leasingavtale hvor avtalt leie dekker hele kjøpesummen (med renter) over leieperioden.

Restverdileasing

Ved restverdileasing tilbakebetales investeringen bare delvis ved leie fra kunden. I Norge er det vanlig at den resterende del av kjøpesummen betales av leverandør mot at denne kjøper tilbake gjenstanden. I utlandet er det mer vanlig med kundegarantert restverdi. Det hender også at leasingselskapet selv tar risikoen for restverdien (open-end). Da er man mer over mot operasjonell leasing.

Finansiell leasing

Finansiell leasing er en leieavtale som over-

fører til kunden det vesentligste av økonomisk risiko og kontroll knyttet til eiendelen. Avtalen kjennetegnes ved at leasingselskapet kontraktfester tilbakebetaling av hele det investerte beløpet. Ønsker kunden restverdi, må restverdien garanteres av leverandør eller annen garantist.

Operasjonell leasing

Operasjonell leasing er leieavtaler som ikke er finansielle.

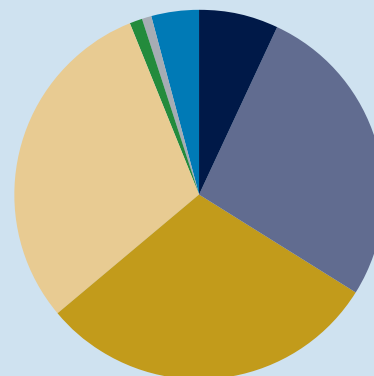
Leasing og skatt

Både finansielle og operasjonelle leasingavtaler er å anse som utleie når det gjelder skatt. Det betyr at leasingselskapet aktiverer objektet og foretar skattemessige avskrivninger. Kunden utgiftsfører leiebeløpet i resultatregnskapet.

Leasing har tradisjonelt vært knyttet til bil. Nå er det industrielt utstyr og maskiner som sammen med bil, representerer de største finansieringsvolumene.

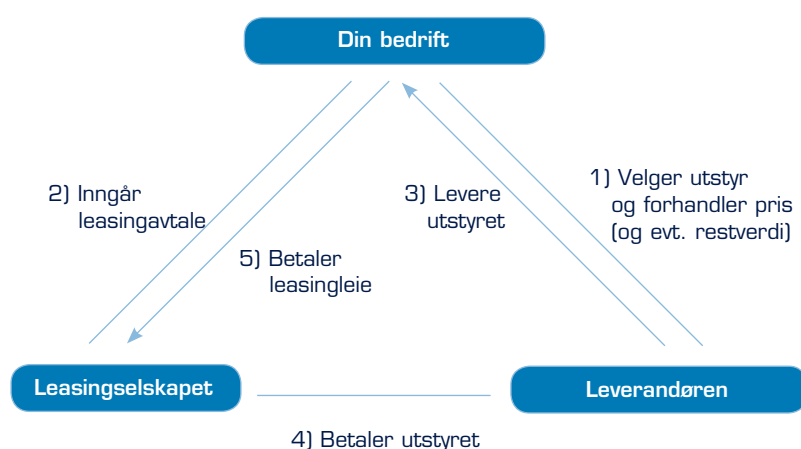
Nye leasinginvesteringer

Fordelt etter objekttype

- Kontor/datamaskiner 7%
- Industrielt utstyr og maskiner 27%
- Landtransport 30%
- Personbiler 30%
- Skip, fly, tog 1%
- Bygninger/fast eiendom 1%
- Annet 4%

Bedriftene trenger moderne, effektive driftsmidler for å styrke sin konkurransekraft.

Leasingselskapet kjøper inn et driftsmiddel etter spesifikasjoner fra sin kunde. Deretter leies driftsmiddelet av leasingselskapet til leietaker for en avtalt periode – ofte varierende fra 3 til 5 år. I stedet for å låne ut penger, leier finansieringsselskapet ut driftsmidler innkjøpt spesielt for formålet.

Hva skjer etter leieperioden?

Etter utløpet av den avtalte leieperioden har bedriften normalt følgende muligheter:

- Fortsette leieforholdet til en sterkt redusert leie
- Anmode om å kjøpe utstyret og overta eiendomsretten
- Si opp avtalen og levere utstyret tilbake til leasingselskapet
- Ved restverdileasing har kunden ingen rett til å forlenge leasingavtalen.

Hva er leasing?

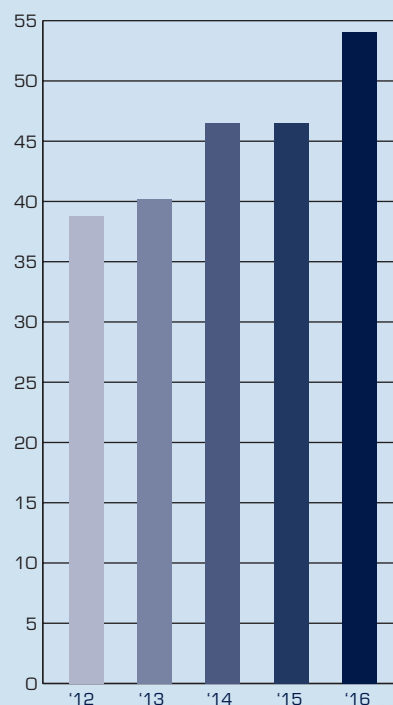
- Leasing er en enkel måte for næringsdrivende å skaffe seg disposisjonsrett over nødvendige driftsmidler.
- Leasing betyr finansiell leie, og ble introdusert i Norge på begynnelsen av 1960-tallet.
- Alle som tilbyr finansiell leasing i Norge må ha finanskonsesjon.
- Ingen egen "leasinglov" i Norge. Forholdet mellom partene reguleres gjennom standard avtaler.
- Mest vanlige å lease transportmidler, maskiner og datautstyr.
- 30 % av nye næringslivsinvesteringer i transportmidler, maskiner og utstyr ble leasingfinansiert gjennom medlemselskapene i 2016.

Hvorfor leasing?

- Hurtig og enkel tilgang på nye driftsmidler med minimal likviditetsbelastning.
- Kunden slipper å belaste investeringsbudsjetter. Ikke minst innenfor offentlig sektor anses dette som en stor fordel.
- De fleste kunder oppnår enkel regnskapsføring med utgiftsføring av leiebeløpene over driftsregnskapet. Dette gir redusert balanse og bedre nøkkeltall.
- Leasing innebærer en skattemessig enkel føring ved at leiebeløpene utgiftsføres direkte. Kunden slipper å måtte føre saldoavskrivninger.
- Kunden slipper å bekymre seg for hvordan han skal bli kvitt utstyret og til hvilken pris. Kunden oppnår også beskyttelse mot negative virkninger av ny teknologi.
- Leasingavtaler kan kombineres med ulike service- og vedlikeholdsavtaler. Ikke minst innenfor bil er det utviklet løsninger som avlastet kundene for betydelige ressurser knyttet til oppfølging av biler og bilkostnader.

Nesten hver tredje næringslivsinvestering i transportmidler, maskiner og utstyr ble finansiert av medlemselskapene i 2016.

Nye leasinginvesteringer (mrd. kroner)

Ved bruk av leasing oppnår kunden beskyttelse mot negativ virkning av ny teknologi.

Bilfinansiering

Finansieringsselskapene tilbyr et bredt spekter av tjenester for å dekke privatpersoner og bedrifters behov for finansiering og administrasjon av bilholdet.

Lån mot salgspant

Bil lån mot salgspant retter seg både mot privat- og næringslivskunder. Lånet gis i forbindelse med selve anskaffelsen av bilen, og finansieringsselskapet får salgspant i bilen som sikkerhet for lånet. Som privatkunde slipper du dermed å belaste andre sikkerheter som pant i egen bolig.

Lånet nedbetales i takt med bilens antatte markedspris, slik at det økonomiske løftet ikke blir så tungt når bilen skal byttes inn i en nyere utgave en gang i fremtiden. Mange medlemselskaper tilbyr slike lån gjennom bilforhandlere, men også salgskontorene til selskapenes eiere (banker og forsikringsselskaper), selskapenes egne kontorer og ikke minst internett sikrer bred tilgang til produktet.

Billeasing

Leasing var i Norge lenge synonymt med billeasing fordi det var her de store leasingvolumene ble skapt. Biler egner seg spesielt godt for leasing fordi man har et godt utviklet annenhåndsmarked.

Leasingleien kan dermed beregnes slik at nedbetalingen følger bilens verdifall. Billeasing benyttes i stor grad av bedrifter når nye biler skal finansieres. Det er en enkel og oversiktlig finansieringsform.

Bedriften velger selv ut bilen og forhandler rabatter og restverdier med bilforhandleren. Finansieringsselskapet kjøper inn bilen på vegne av kunden, og leaser (leier) den ut over et avtalt tidsrom. Billeasing sikrer bedriften full bruksrett til bilen, mens finansieringsselskapet er den formelle eieren.

Biladministrasjon i praksis

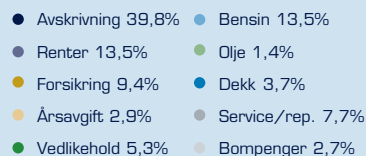
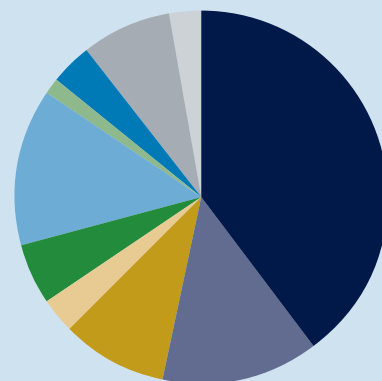
Bilkostnader (2016-tall)

Eksempel:

Nybilpris kr. 400 000, 15 000 km/år

Kilde Opplysningsrådet for veitrafikken (OFV)

Årlig kostnad kr. 94 428

Bilfinansiering er en del av medlemselskapenes kjernevirksomhet og medlemmene dominerer som finansieringskilde ved anskaffelse av bil.

Privatleie

Det relativt lave rentenivået de siste årene har bidratt til en økt etterspørsel etter leasing av biler for privatpersoner. Utleieproduktet har fått navnet Privatleie og tilbys gjennom medlemsselskapene.

Biladministrasjon

Mange bedrifter velger å benytte kapasitet og ressurser innen kjerneområdene, og "outsourcer" blant annet administrasjon av firmabilene. Flere av medlemsselskapene leverer slike administrative tjenester med eller uten finansiering av bilene.

Hvorfor biladministrasjon?

- Enklere bilhold, økt kontroll og lavere kostnader.
- Bedriften sparer tid på arbeidskrevende oppgaver, og kan nyte godt av gunstige avtaler for innkjøp av biler, drivstoff, forsikring og andre bilrelaterte tjenester.
- Løpende oppdatering på egen, lukket web-løsning gir oversikt og kontroll.
- Egne avviksrapporter sikrer at viktige forhold fanges opp tidlig.

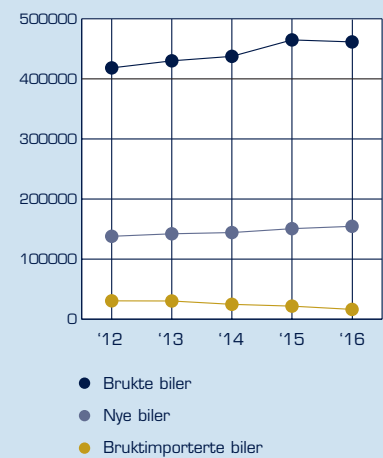
Hvorfor billeasing?

- Sikrer anskaffelse av tidsmessig bilpark.
- Frigjør kapital til andre formål.
- Hele leiebeløpet kan føres i driftsregnskapet.
- Inntil 100 % finansiering.
- Normalt kun bilen som sikkerhet.
- Slipper å håndtere salg av brukte biler.
- Reduserer risiko rundt bilens verdi ved innbytte.

Fakta om bilfinansiering

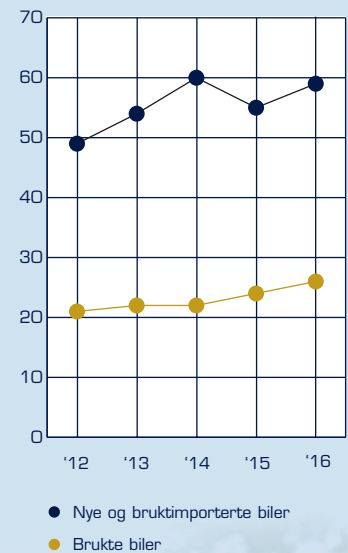
- Medlemsselskapene finansierte 59 % av nye biler og 26 % brukt og bruktimporterte biler i 2016
- Over 70 000 biler i det norske markedet administreres gjennom biladministrative løsninger i medlemsselskapene.

Utviklingen i personbilsalget (Antall)

Personbilsalget

Andel finansiert av medlemsselskapene (%)

Factoring

De elektroniske factoringløsningene gir ekstra trygghet og oversikt som mange bedrifter setter pris på. Men factoring bidrar også til å frigjøre interne ressurser og gi tilgang til kapital som skaper grunnlag for vekst og utvikling.

Frigjort kapital i takt med kredittsalget

Driftsfinansieringen er viktig for enhver bedrift, og valg av riktig finansstrategi kan være avgjørende for bedriftens liv og utvikling over tid. Enten bedriften vokser eller konsoliderer, vil det være viktig å utnytte det likviditetspotensialet som ligger i omlopsaktiva og særlig kundefordringene. Gjennom factoring utnyttes dette likviditetspotensialet til fulle.

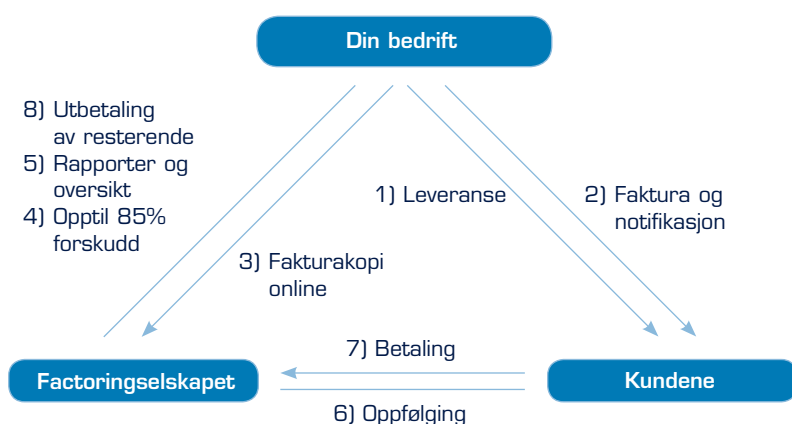
Factoringsselskapet finansierer fordringsmassen i form av en fleksibel driftskreditt som kan trekkes på etter behov eller være en likviditetsreserve. Som sikkerhet for driftskreditten får factoringsselskapet over-

dratt/pantsatt kundefordringene, og inntil 85 % av fordringsmassen kan forskutteres. Den resterende delen betales ut når debitor har betalt fordringen. I enkelte tilfeller overtar factoringsselskapet også kredittrisikoen, slik at bedriften som leverandør får fullt og endelig oppgjør for fordringene.

Bedre styring og kontroll

Den administrative delen av factoring omfatter profesjonell oppfølging av utestående fordringer samt føring og bearbeiding av kunderskontrollen. En rekke bedrifter opplever at den effektive kredittiden går ned og at tapene reduseres gjennom factoringtjenesten.

Factoring i praksis

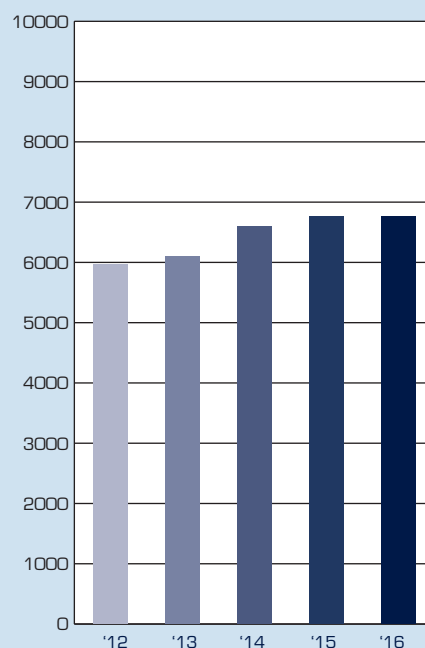
1. **Leveranse.** Din bedrift selger og leverer varene til kunden på vanlig måte.
2. **Faktura og notifikasjon.** Fakturaen påføres en notifikasjon som forteller at betaling med befriende virkning kun kan skje til factoringsselskapet.
3. **Fakturakopi online.** Fakturainformasjon sendes til factoringsselskapet som en elektronisk fil fra bedriftens økonomisystem.
4. **Opptil 85 % forskudd.** Din bedrift får opptil 85 % av fakturaverdien forskuttet fra factoringsselskapet.

5. **Rapporter og oversikt.** Din bedrift har online tilgang til all informasjon som vedrører factoringssamarbeidet.
6. **Oppfølging.** Factoringsselskapet følger opp kundene med purringer og telefoner, eventuelt også inkasso.
7. **Betaling.** Kunden betaler fakturaen til factoringsselskapet.
8. **Utbetaling av resterende.** Når kunden har betalt, oversender factoringsselskapet den resterende delen av fakturaverdien med fradrag for provisjoner.

Stadig flere bedrifter ser factoring som en aktiv del av bedriftens kapitalstrategi.

Antall fakturaer

Ordinær factoring (tusen)

Factoring inneholder i dag mange av de virkemidler som er nødvendig for å utøve denne viktige funksjonen i bedriften.

Behovet for fremmedfinansiering minker og den økonomiske handlefriheten gir muligheter til å utnytte blant annet kontantrabatter fra leverandører.

Trygghet og oversikt skapes dessuten gjennom kontinuerlig tilgang til reskontro og rapporter via web-baserte factoringløsninger.

Godt Cash Management-verktøy

Cash-management er en integrert del av bedriftens kapitalstrategi. Styring av forretningsbalansen og den kortsiktige delen av finansbalansen krever gode informasjonssystemer, betalingssystemer og administrative styringssystemer.

Factoring inneholder i dag mange av de virkemidler som er nødvendig for å utøve denne viktige funksjonen i bedriften.

Factoring øker bedriftens vekstmuligheter.

Hva er factoring?

- Factoring er i sin opprinnelige form en planmessig overdragelse og diskontering av en bedrifts kundefordringer til tredjemann i den hensikt å skaffe seg finansiering. Outsourcing av administrative tjenester og sikring av fordringene har blitt en stadig viktigere del av produktet for kundene.
- Factoring kom til Europa og Norge på begynnelsen av 1960-tallet.
- Factoringsselskaper tilbyr følgende tjenestespekter:
 - Reskontrobokføring
 - Innkassering av de overdratte fordringene
 - Overtagelse av kredittrisiko på debitor
 - Finansiering (forskutting) av fordringene
 - Avtalen mellom factoringsselskap og klient tinglyses i Løsøreregisteret.
 - Notifikasjon: Factoringsselskapets skriftlige meddelelse til debitor om den inngåtte avtalen, samt at betaling i fremtiden kun kan skje til selskapet med befriende virkning.

Hvorfor factoring?

- Optimal utnyttelse av fordringspantet gir styrket likviditet og mulighet for vekst.
- Opptil 85 % finansiering av utestående fordringer.
- Frigjort kapital ved redusert kredittid gjennom profesjonell oppfølging av fordringer.
- Reduserte rentekostnader og økte renteinntekter.
- Frigjøring av interne ressurser (outsourcing) medfører:
 - Fokus på bedriftens kjerneoppgaver
 - Faste kostnader blir variable
 - Redusert risiko for tap på fordringer
 - Komplette reskontroføring
 - Oversikt og kontroll gjennom online tilgang til reskontro og rapporter
 - Godt Cash-management verktøy

Kreditt- og faktureringskort

Finansieringsselskapene gir sine kunder handlefrihet og mulighet til å betale varekjøp og ta ut penger døgnet rundt over hele verden.

Likvid kredittreserve

Kredittkortet gir kunden anledning til å belaste kortet inntil den kredittrammen finansieringsselskapet eller banken har innvilget. Kreditten aktiveres i det øyeblikket kunden benytter kortet til å betale en vare eller foreta uttak av kontanter i minibanker. Kunden får en rentefri kreditt frem til fakturaforfall, og betaler deretter rente for det beløpet han skylder finansinstitusjonen.

For kortbrukerne er det ofte fordelaktig å ha en slik likviditetsramme i reserve i stedet for å måtte ta opp kortsiktede lån ved uforutsette kredittbehov. Kredittkort er derfor en svært likvid og konkurransedyktig finansieringsform, og ikke minst en enkel og trygg oppgjørsform for betaling av varer og tjenester.

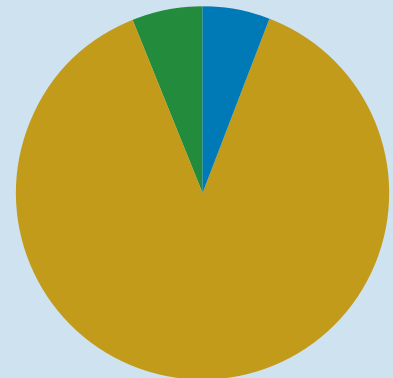
Fordel for brukerstedene

Brugerstedene er sikret oppgjør og slipper håndteringen av kontanter. Kortselskapet overtar kredittvurdering, reskontroføring og betalingsinnfordring i forhold til de enkelte kunder. Det er utviklet omfattende elektroniske kontroll- og overvåkningssystemer som reduserer faren for svindel og andre kriminelle anslag. Brukersted og kortholder holdes skadesløs dersom de har opptrådt normalt aktsomt.

Enkelt og anvendelig

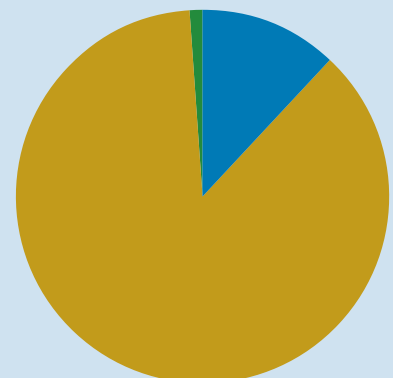
Eieren av et faktureringskort mottar periodiske samlefakturaer for de transaksjoner som er foretatt med kortet. Transaksjonene kan være kjøp av varer, tjenester eller kontantuttak i Norge eller i utlandet. Fakturaene betales i sin helhet ved forfall, og

Fordeling antall kort 31.12.2016

- Internasjonale faktureringskort 6%
- Internasjonale kredittkort 88%
- Nasjonale kredittkort 6%

Antall transaksjoner (tusen)

- Internasjonale faktureringskort 12%
- Internasjonale kredittkort 87%
- Nasjonale kredittkort 1%

Internasjonalt kredittkort i praksis

- Kortbruker betaler fakturaen ved forfall eller velger å utsette betalingen mot å betale en rente på det beløpet man skylder

Kortbruker

- Kortbrukere har alltid kortet tilgjengelig: på jobb, reise og i fritid
- Millioner av brukersteder over hele verden
- Tilleggsgoder som reise og avbestillingsforsikring

• Kortselskapet utsteder internasjonalt betalings- og kredittkort

• Bevilget kredittramme aktiveres når kortet tas i bruk

Betaler med kortet

- Månedlig faktura med oversikt over kjøpene i perioden
- Rentefri betalingsutsettelse fra kjøps-tidspunktet frem til fakturaen forfaller

Samlefaktura

Kortselskapet

- Benytter kortet ved kjøp av vare/tjenester eller uttak av kontanter/valuta
- Bruken av kortet registreres hos kortselskapet

kortholder oppnår betalingsutsettelse i perioden mellom brukstidspunkt og betalingsstidspunkt. Kortholder betaler normalt for bruken gjennom periodiske avgifter.

Faktureringskortene har internasjonal betalingsbærer (for eksempel VISA eller Mastercard) og er svært anvendelige både for bedrifter og privatpersoner. Den rentefrie betalingsutsettelsen kunden får ved bruk av kortet, gir både besparelser og tid til å gjennomgå kjøpene når samlefakturaen kommer. Kortene kan også inneholde tilleggsgoder som reise- og avbestillingsforsikring.

De internasjonale kredittkortene har mange av de samme egenskapene som internasjonale faktureringskort, men gir også mulighet til å utsette betalingen utover den rentefrie kredittiden. Dette gjør kortet svært fleksibelt og anvendelig.

Hvorfor kreditt- og faktureringskort?

- Likvid kredittreserve sikrer handlefrihet.
- Gir mulighet til å betale varekjøp og ta ut penger døgnet rundt over hele verden i betalingsterminaler og minibanker.
- Enkel og trygg oppgjørsform for betaling av varer og tjenester.
- Rentefri betalingsutsettelse i inntil 45 dager.
- Månedlig samlefaktura med god oversikt over kjøp og uttak i perioden.
- Mulighet til å fordele tilbakebetalingen over tid.
- Eksempler på tilleggstjenester:
- Nødkort og nødkontanter innen 48 timer.
- Reise- og avbestillingsforsikring.

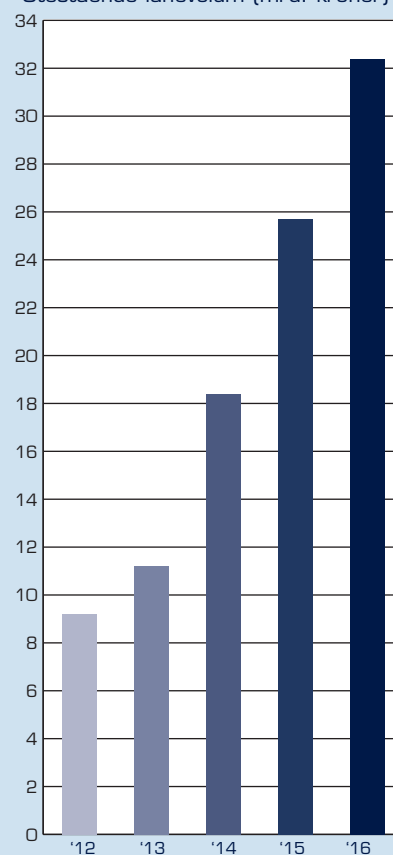
Fakta

- 5,8 millioner internasjonale kreditt- og faktureringskort i Norge.
- Stor bruk av kortene: 193 millioner transaksjoner i løpet av 2016.
- Økende netthandel innenlands og over landegrensene med internasjonale fakturerings- og kredittkort som dominerende betalingsmidler.
- Nesten 24 % av varekjøp og kontantuttak målt i omsetning skjer i utlandet.
- 340 000 nasjonale kredittkort (herunder bensinkort), rundt halvparten er i jevnlig bruk.
- Høyt fokus på kortsikkerhet – minimal risiko for kortholder ved ansvarlig bruk.

Hovedprodukter

- **Internasjonalt faktureringskort:** Betalingskort med internasjonal bærer (eks. VISA eller Mastercard) med inntil 45 dagers betalingsutsettelse.
- **Internasjonalt kredittkort:** Kredittkort med internasjonal bærer med inntil 45 dagers betalingsutsettelse og mulighet til å fordele tilbake betalingen over tid (revolverende kreditt).
- **Nasjonale kredittkort (kjøpekort):** Kredittkort med nasjonal bærer, kan benyttes via Bankaxept eller innen en detaljhandelskjede.

Blanco lån (ekskl. kortbaserte lån)
Utestående lånevolum (mrd. kroner)

Medlemsselskapene tilbyr også blancolån til privatpersoner. Dette er lån uten sikkerhet som gjeldsbrevlån eller forbruksfinansiering uten kort knyttet til lånet. .

Aktuelle problemstillinger - 2016

Situasjonen i finansmarkedet

Den økonomiske utviklingen i Norge er preget av redusert aktivitetsnivå i oljesektoren og i oljerelatert virksomhet. Oljeprisen er betydelig lavere enn før prisnedgangen startet i 2014. Næringslivet for øvrig virker så langt å være mindre påvirket, og store deler av norske økonomi er i god vekst. Inntjeningen til bedriftene er imidlertid bare marginalt høyere i forhold til gjelden enn under finanskrisen i 2008. Den bokførte egenkapitalen har falt de siste årene, og er nå lavere enn under finanskrisen. Det er indikasjon på at kredittrisikoen er økt også i deler av næringslivet utenom oljerelatert virksomhet.

Rentenivået er historisk lavt, men gir likevel god lønnsomhet fordi netto renteinntekter har vært stabile i forhold til forvaltningskapitalen og fordi utlånstapene er lave. Den siste tiden har omfanget av misligholdte lån til bedrifter økt svakt fra et lavt nivå, mens mislighold i forbrukermarkedet har gått noe ned. Husholdningenes gjeld består i hovedsak av lån med pant i bolig. Den siste tiden har det i tillegg vært sterk vekst i forbrukslån ikke tilknyttet kredittkort (blancolån). Usikrede forbrukslån utgjør likevel en liten del av husholdningenes samlede gjeld.

Finansieringsforetakenes kjerneområder er leasing, factoring samt bilfinansiering og forbruksfinansiering i form av kredittkort og blancolån. Leasing og factoring er primært rettet inn mot næringslivet, mens bilfinansiering og kredittkort primært er rettet mot

forbrukermarkedet. Det bredt sammensatte markedet innebærer store variasjoner mellom enkeltstående selskaper når det gjelder produkter, salgskanaler, priser og resultat- og balanseutvikling. Det skjer også en del bransjeglidning ved at en del finansieringsforetak av ulike grunner endrer status til kredittforetak eller bank uten at dette påvirker virksomhetens tjenestespekter. Dette skaper en statistisk utfordring ved at foreningens statistikk som gjerne tar utgangspunkt i produkt, i større grad vil avvike fra offentlig statistikk som tar utgangspunkt i institu-

sjonstype. Dette skaper også utfordringer i forhold til internasjonale kapitalkrav som Basel III og CRD IV siden disse er begrenset til banker, kredittforetak og verdipapirforetak, mens finansieringsforetak gjerne faller utenfor siden de ikke søker midler fra allmennheten. I Norge har man imidlertid valgt å inkludere finansieringsselskaper i reguleringen. Dette gjør samtidig at man i Norge unngår en del av problemstillingen som i EU går under begrepet «Shadowbanking».

Forbrukslån

Tilgang på kreditt er et gode. Kredittkort og forbrukslån kan være hensiktsmessige produkter for mange forbrukere i og med at forbrukeren får tilgang på kortsiktig kreditt ved behov. Kredittkort er også et trygt betalingsinstrument ved netthandel og på reise i utlandet. I Norge er alle former for profesjonell kredittgivning uansett beløp, konsesjonsbelagt og aktørene står under tilsyn av Finanstilsynet. Eneste unntaket er selgerkreditter i forbindelse med salg av egne varer. Dette gir – i motsetningen til situasjonen i mange andre land – en stor grad av seriositet over markedet og sikrer at kunden dersom tvist skulle

oppstå, har muligheten for å bringe saken inn for Finansklagenemnda.

Norske husholdningers lån er i stor grad tatt opp med pant i bolig, mens noe lån er gitt med sikkerhet i fritidsbolig og kjøretøy mv, samt studielån. Den effektive renten varierer mye, avhengig av lånebeløp og nedbetalingstid, men er gjennomgående høy. Omfanget av forbrukslån er imidlertid ikke særlig stort og utgjorde om lag 3 % av husholdningenes samlede lån ved utgangen av første kvartal 2016. Renteutgiftene utgjorde om lag 12 % av husholdningenes samlede renteutgifter

Tradisjonelt har forbrukslån vært knyttet til bruk av internasjonale kredittkort. Disse kortene tilbyr trygge betalingsløsninger og sikrer kunden mot tap som følge av svindel eller lignende. Mer handel på internett og utstrakt reisevirksomhet i utlandet, har over mange år bidratt til en sterk vekst både når det gjelder omsetning og kredittvolum på disse kortene. I den senere tid har veksten avtatt og blitt mer stabil. Andelen som betaler renter på kredittkortgjelden, har de siste årene vært nokså stabil på rundt en fjerdedel. Forbrukslån uten tilknytning til kredittkort, var tidligere relativt

sjeldent i Norge, men har i den senere tid hatt en sterk vekst.

Mange aktører tilbyr kredittkort og forbrukslån til forbruker, og sterk konkurranse er en fordel for kundene. Produktene kan samtidig, som alle andre kredittprodukter, representere utfordring dersom enkeltpersoner pådrar seg høyere gjeld enn de har økonomi til å håndtere. Kredittvurderingen er derfor streng og et stort antall søknader blir ikke etterkommet.

Markedsføringen av forbrukslån er i dag meget omfattende og var i 2016 gjensvar for betydelig oppmerksomhet i pres-

sen – til dels med sterkt negativt fortegn. Det blir gjerne pekt på at det er for mange aktører, aggressiv markedsføring, for enkelt å få lån, dårlig kredittvurdering, for høye renter, for mange rabatter og bonuser, undervurdering av tapsrisikoen og lovstridig dersom det går til finansiering av bolig. For å imøtekomme denne kritikken utarbeidet derfor Finans Norge og Finansieringsselskapenes Forening i 2016 felles retningslinjer for markedsføring av produktene som supplerer gjeldende lovregler på området. Retningslinjene ble gjort gjeldende fra 2017.

Parallelt med dette oversendte Forbruke-

ombudet i 2013 til Barne- og likestillingsdepartementet et forslag til forskrift for markedsføring av kreditt. Forslaget reiste en del EØS-rettslige problemstillinger og regjeringen sendte derfor forslaget over til en professor ved Universitet i Århus for å få det vurdert opp mot EØS-avtalen. Utredningen som ble ferdigstilt i 2016, konkluderte med at det kan gis nasjonale regler som forbyr direkte markedsføring av forbrukslån. Forslaget ligger nå til vurdering i departementet som har gitt uttrykk for at en eventuell regulering av markedsføring forbrukslån bør inngå som et supplement til registrering av gjeldsopplysninger og ikke som et alternativt tiltak.

Gjeldsregister

En utfordring for kredittgivere på personmarkedet, har i alle år vært å skaffe tilstrekkelig informasjon om kundenes tilbakebetalingsevne. Personvern hensyn gjør at få kilder er tilgjengelig. Det man har, er registrerte betalingsanmerkninger og skatteliste. Registrerte betalingsanmerkninger blir et for grovt kriterium siden det heldigvis bare er et fåtall av lånsøkerne som har anmerkninger. Skatteliste blir ofte for gamle da de i beste fall viser situasjonen et år i forveien. I stor grad blir man derfor avhengig av lånsøkers egen informasjon og har få muligheter for å kontrollere at de opplysninger som gis, stemmer med virkeligheten.

Samtidig innføres det stadig strengere krav til kredittvurderinger og i spesielle tilfeller også et krav til at man skal fraråde låneopptak. For å kompensere for manglende konkret informasjon, har kredittopplysningsbyråene utviklet ulike Credit-score modeller som basert på observerbare kriterier som navn, alder, yrke, adresse m.m., kan si noe om sannsynligheten for korrekt tilbakebetaling. Erfaringene med disse er gode og taps-

prosenten i Norge er lav på usikrede forbrukskreditter, men det er ikke til å unngå at de kan slå feil ut i enkeltsaker der lån blir gitt til personer som ikke skulle ha hatt det, men kanskje oftere at personer som egentlig er kvalifisert for lån, ikke får det.

Savnet av et sentralt register over publikums gjeld har vært stort, kanskje særlig blant mindre og/eller nyetablerte kredittgivere som ikke har den samme store kundebase som de store bankene. Også forbrukermyndighetene har ment at et gjeldsregister vil bidra til en mer forsvarlig utlånspraksis. Høsten 2013 la derfor Stoltenberg-regjeringen frem Prp. nr 195 L (2013-2014) med forslag som skulle legge til rette for etablering av gjeldsregister for privatpersoner. Solberg-regjeringen valgte imidlertid like etter at den tiltrådte, å trekke forslaget. Begrunnelsen var at man primært ønsket å etablere registeret i privat regi for ikke å belaste offentlige budsjetter. Datatilsynet har hele tiden hatt innvendinger ut i fra personvern hensyn og har arbeidet mot innføring av gjeldsregister.

I oktober 2016 sendte Barne- og likestil-

lingsdepartementet på høring forslag til lov om registrering av enkeltpersoners gjeld (gjeldsregisterloven). Det ble der lagt opp til at registeret etableres i privat regi etter søknad til departementet og det utelukkes ikke at det kan gis konsesjon til flere enn ett register. Opplysninger om hva som skal registreres i et gjeldsregister er usikrede kreditter, som kredittkortgjeld og forbrukslån og det vil være rapporteringsplikt for dem som gir slike kreditter.

I felles høringsuttalelse med Finans Norge støttet vi opprettelsen av et slikt register og ga uttrykk for at vi helst hadde sett at dette ble gjort i offentlig regi. Skjer det i privat regi, bør det ikke være mer enn ett register. Registeret bør omfatte all kreditt, herunder også pantesikret kreditt. Det må i hvert fall legges til rette for at det kan utvides til å omfatte slik kreditt. Det er viktig at også søknader om kreditt registreres som ledd i å hindre svindel.

Regjeringen planlegger å legge frem et lovforslag om gjeldsregister for Stortinget våren 2017, med siktemål å ha registeret på plass høsten 2017.

Fakturering av kredittkort

Internasjonalt er det vanlig å sondre mellom 3 ulike typer betalingskort:

1. Debetkort som gjør det mulig for kunden å disponere innskudd på bankkontoen kortet er knyttet til. Kundens konto blir belastet hver gang kortet brukes.
2. Faktureringskort der kunden med visse tidsintervall mottar en samlefactura som blir betalt under ett. Betales innen forfall, påløper som regel ingen rentebelastning.
3. Kredittkort som er knyttet til en kredittfasilitet som kunden styrer selv innenfor en ramme. Nedbetaling skjer uavhengig av når kortet blir brukt.

I Norge har det mot forbrukermarkedet utviklet seg en hybrid mellom de to siste løsningene. Kunden får innvilget en ramme, men kan velge om han vil nedbetale totalt utestående som ved faktureringskort uten rentebelastning, eller betale et mindre beløp og la resten gå på rammekreditten og belastes med renter. I avtalen vil det gjerne være bestemt at kunden hver måned må innbetale et minimumsbeløp. Kunden mottar derfor en faktura med minimumsbeløpet, men kan velge om han vil betale dette eller om han vil betale totalt utestående.

Finansagenter

Finansieringsforetakene har tradisjonelt hatt et begrenset ekspedisjonsnett og mye av kreditten ytes gjennom samarbeidende forhandlere og agenter. Det samme gjelder mange av de nye forbrukslånbankene som er etablert i de senere år. Agentvirksomhet er – i motsetning til låneformidling (meglervirksomhet) – ikke direkte regulert av offentlige myndigheter selv om de omfattes av finansforetakslovens medvirkningsbegrep. I stedet har man valgt å anse dette som en form for outsourcing av egen virksomhet og forsøkt å regulere dette via den reelle kreditttyper i form av rundskriv fra Finanstilsynet – sist i rundskriv 16/2009. Alle agenter

Finanstilsynet fastsatte i mai 2013 gjennom rundskriv 6/2013 retningslinjer for fakturering av kredittkort. Bakgrunnen for retningslinjene var undersøkelser høsten 2012 som viste at kortutstedere ikke informerte kundene tilstrekkelig om kostnadene ved å bruke kortene, samt faktureringsrutinene. I praksis forbød retningslinjene finansforetakene å fakturere ut minimumsbeløpet – det vil si det som følger av avtalen. Beløpsfeltet måtte være enten utfyllt eller inneholde totalt utestående. Etter tilsynets oppfatning var det økonomisk mest fornuftige for forbrukeren er å betale hele det utestående for å unngå rentebelastning, ikke bare minimumsbeløpet, og det burde ikke være slik at man påla forbrukeren en aktivitetsplikt for å velge den minst kostbare løsningen.

For kortutstederne var en konsekvent etterlevelse av retningslinjene problematisk. Det ene var det rent avtalerettslige ved at man skulle sende betalingskrav til kunden for mer enn det som rent faktisk var forfalt. Et annet forhold var riskobetraktninger knyttet til kundens ønske om automatiserte betalinger i form av avtalegiro og e-faktura. En viktig beskyttelse mot misbruk, er kundens kontroll av mottatte transaksjonslister. Mange belastninger – særlig ved netthandel – skjer kun på

bakgrunn av opplysninger som ligger i kortet. Dette for å gjøre betalingsløsningene enkle og anvendelige. Kontrollen ligger i at kunden sier fra om noe er galt slik at uriktige transaksjoner kan reverseres. Det er derfor viktig at kunden går gjennom transaksjonslistene hver måned. Man er redd denne kontrollen vil svekkes dersom totalt utestående belastes hver måned.

Undersøkelser viste derfor at mange foretak ikke fulgte retningslinjene helt ut og i rundskriv 10/2016 ble retningslinjene presisert. Foretakene skulle nå alltid fakturere fullt beløp, men det skulle fremgå av betalingskravet at kunden kunne endre beløpet til et lavere beløp. Dessuten ble det innskjerpet at kredittrammen ikke skulle økes uten at kunden ber om det.

En undersøkelse i oktober 2016 viste at mange av foretakene fortsatt ikke hadde gjennomført fakturering av utestående kreditt, mens de fleste hadde fulgt opp de øvrige retningslinjene. På oppdrag fra Finansdepartementet utarbeidet deretter Finanstilsynet et forslag til forskriftsregulering av fakturering basert på retningslinjene. Forslaget ble sendt på høring i november 2016.

er i markedsføringen av ulike låneprodukter forpliktet til å opplyse hvem de opptre på vegne av.

Agentbegrepet favner vidt. Det omfatter ikke bare agenter som tilbyr lån som hovedbeskjeftigelse (heltidsagent), men også butikker som tilbyr kreditt i forbindelse med salg av varer (aksessoriske agenter). Agenten kan være tilknyttet en bestemt kreditttyper gjennom en eksklusivitetsavtale eller han kan opptre på vegne av flere ulike kreditttyper (fri agent). Uansett er agenten å anse som kreditttyper medhjelper og det må trekkes en grense mot uavhengige meglere (lånformidlings-

virksomhet) som er regulert og utløser et krav om sikkerhetsstillelse på 25 millioner kroner. Likeså må det trekkes og en grense mot rådgivning som innebærer å være kundens medhjelper. Etter finansavtaleloven § 88 kan en agent kun kreve vederlag fra kreditttyper, mens en rådgiver etter § 90 kun kan kreve vederlag fra kunden. I motsetning til agenten, skal en rådgiver opptre upartisk i forhold til aktuelle kreditttyper og han kan ikke honoreres for innsendte lånesøknader.

Nettportaler som sammenligner ulike tilbud fra forskjellige kreditttyper, anses for å falle utenfor agentbegrepet så lenge

de ikke mottar vederlag fra de omtalte kredittyttere. Et nytt innslag de senere år, er såkalte affiliates som bistår ved markedsføring kredittprodukter på nettet

og andre elektroniske media. De blir som regel honorert i form av provisjon basert på tilfang av kunder eller andre former for målbar handling som for eksempel antall

«klikk». Deres rettslige stilling er uklar. Ofte er de også etablert i utlandet.

Privatleie

I de senere år har det vært en sterk vekst i leasing av personbiler til private og antallet biler har kommet, opp og til dels forbi, det antall som leases av næringsdrivende. Lavere engangsavgift, lavt rentenivå og ulike kampanjer fra leverandør/importørleddet har gjort privatleie mer attraktivt.

Spesielle merverdiavgiftsregler knyttet til personbil har medvirket til dette. Utleie- og leasingselskaper har fradragsrett for inngående mva, men må legge mva på leiebølene. Samtidig er salg av bruktbiler fritatt for mva – det må betales omregistreringsavgift i stedet. Dette betyr at leasing- og utleieselskaper kan anskaffe personbiler billigere enn andre, men merverdiavgiften vil bli innbetalt etter hvert som leiebølene utfaktureres. Dette forutsetter at leieperioden er av en viss varighet for å unngå såkalt «momsvasking». Er leieperioden kort, vil lite mva bli innbetalt siden omsetning av bruktbiler skjer uten mva.

Myndighetene har derfor i mval § 9-6 fastsatt at leieperioden må strekke seg over en minste leieperiode for at leasingselskapene skal slippe tilbakeføring av tidligere fradragsført merverdiavgift. I 2015 ble minste leietid forlenget fra 3 til 4 år. Endringen skapte en del uro og usikkerhet i markedet og medførte større variasjon i leieperiodene. Mange ønsker fortsatt 3 år og det er også

vanskeligere å fastsette en treffsikker restverdi når leieperioden er så lang som 4 år.

Etter en mindre nedgang i 2015, ble 2016 igjen et godt år for privatleie. Forbrukerombudet fattet interesse for produktet og våren 2016 tilskrev de en rekke leasingselskaper som tilbyr privatleie og varslet at de vil se på vilkårene for å se noen av dem var urimelig etter markedsføringsloven § 22. De erfarte da at det var stor variasjon mellom de ulike selskapers

vilkår og de besluttet i første omgang å konsentrere seg om den største aktøren Volkswagen Møller Bilfinans AS. En rekke problemstillinger ble gjennom året avklart, men ved utgangen av 2016 gjenstod fortsatt en del punkter.

Dialogen mellom Forbrukerombudet og Volkswagen Møller Bilfinans er interessant for hele bransjen, for det er klart at ombudets oppfatning om hva som er rimelige vilkår vil påvirke hele bransjen.

Formidlingsgebyrer

Et kortbasert betalingssystem har to brukergrupper – kortholdere og brukersteder. Både for kortholder og brukersted ligger det en verdi i ordningene. For kortholder dreier det seg om en enkel, oversiktlig og sikker måte å gjøre opp for seg. For brukerstedene er verdien knyttet til en kombinasjon av garantert oppgjør, lett tilgjengelig kjøpekraft, effektiv betalingsmåte og redusert kontantbeholdning. Kostnadene forbundet med systemene faller normalt tyngst på kortutsteder når det gjelder kostnader og finansiell risiko.

Et kortsystem fungerer best når det er rimelig balanse mellom antall kortholdere og antall brukersteder. For å få dette til, er det i fireparts kortordninger som Visa og MasterCard der utsteder- og innløserfunksjonen er skilt, etablert en ordning med formidlingsgebyr (Multilateral Interchange Fee (MIF)) mellom kortutsteder og innløser. Gebyret fastsettes som en prosentsats av hver enkelt transaksjon. Det er ikke kun en godtgjørelse for en utført formidlingstjeneste, men en omfordeling av inntekter mellom de to aktørene fra innløser til utsteder fordi det

faller mer kostnader på utstederfunksjonen enn på innløserfunksjonen. Hensikten er å oppnå et mer velfungerende marked med rimelig balanse mellom antall kort og antall brukersteder, sikre balansert verdiskapning i begge markeder kortvirksomheten retter seg mot, samtidig som man opprettholder nødvendig konkurranse.

Formidlingsgebyret kan være nasjonalt eller internasjonalt. De internasjonale gebyrene som gjelder grensekryssende betalinger, fastsettes av de internasjonale kortsy-

temene. Disse gjelder også nasjonalt med mindre annet er bestemt. I Norge fastsetter styret i Visa Norge Bankgruppe nasjonale formidlingsgebyrer for Visa kort utstedt i Norge. Tilsvarende fastsetter MasterCard Management (internasjonalt) formidlingsgebyrer som gjelder for MasterCard i Norge.

Etter mange års strid om disse formidlingsgebyrene var i strid med konkurranselovgevingen, vedtok EU-kommisjonen i april 2015 EU-forordning 2015/751 om interbankgebyrer for kortbaserte betalingstransaksjoner (MIF-forordningen). I denne blir formidlingsgebyrene maksimert til 0,2% for debetkort

og 0,3% for kredittkort med unntak av firmakort og treparts kortordninger. Direktivet ble tatt inn i norsk rett gjennom forskrift 27.6.2016 om formidlingsgebyr i kortordninger. Forskriften trådte i kraft 1.9.2016.

Payment Services Directive 2 (PSD2)

Parallelt med forordningen ble det i EU arbeidet med revisjon av EU-dir 2007/65 – Payment Services Directive (PSD1). Ett nytt direktiv – EU-dir 2015/2366 om betalingstjenester i det indre marked (PSD2) – ble vedtatt 25.11.2015. Formålet med direktivet er å modernisere regelverket i tråd med utviklingen i markedet, åpne opp for konkurranse og å fremme sikrere tekniske betalingsløsninger. Det er også et mål å øke forbrukernes valgfrihet og å redusere kostnadene ved bruk av betalingstjenester. Direktivet endrer direktivet om fjernsalg av finansielle tjenester til forbrukere, e-pengedirektivet, gjør noen små endringer i CRD IV og opphever PSD 1.

Av elementer i direktivet med spesiell interesse for det norske markedet, kan nevnes:

1. Direktivet får større geografisk anvendelsesområde ved at informasjon som skal følge betalingstransaksjoner, vil også gjelde for såkalte «one-leg transactions». Dette er transaksjoner hvor den ene betalingstjenestetilbyderen har sete i et EU-land, mens den andre betalingstjenestetilbyderen har sete utenfor EU-området.
2. Direktivet får et bredere anvendelsesområde ved at informasjon som skal følge transaksjoner, er foreslått utvidet til å gjelde transaksjoner i alle valutaer som gjennomføres mellom betalingstjenestetilbydere i EØS-området.
3. En god del av unntakene fra direktivets anvendelsesområde blir presisert/snevret inn. Blant annet gjelder dette

ulike mellommenn (agenter) og telecom-operatører

4. Reglene om overvelting av gebyrer («surcharging») harmoniseres ytterligere. Overvelting av gebyrer for bruk av kort som er omfattet av MIF-forordningen, blir forbudt. For øvrig er det bare tillatt med overvelting begrenset til selgerens faktiske kostnader knyttet til bruk av det aktuelle betalingsinstrumentet.
5. Direktivet åpner opp for såkalte tredjeparts betalingstjenesteytere (Third Party Payment service providers - TPP) slik at de får tilgang til betalingssystemene. TPP yter typisk:
 - Betalingsordretjenester (Payment Initiation Services - PIS). Dette er en tjeneste som opererer mellom kjøpers nettbank og selgers webside og blir et alternativ til å betale for de forbrukere som ikke har debet- og/eller kredittkort. Transaksjonene gjennomføres vanligvis uten at TPP har rådighet over midlene. Eksempler på slike selskaper er tyske Sofort (Klarna), skandinaviske Trustly og nederlandske Ideal.
 - Kontoinformasjonstjenester (Account Information Services - AIS)
6. Dagens grense på 150 EUR i det objektive ansvar til forbruker ved misbruk eller andre uregelmessigheter som vedkommende har pådratt seg ved bruk av betalingstjenester, reduseres til 50 EUR (art 74). Det gis under visse forutsetninger, mulighet for i tillegg å ha en høyere ansvarsgrense der forbrukeren har opptrådt grovt uaktsomt som man

i dag har i Norge i finansavtaleloven § 35 (3).

Norsk finansnæring er generelt skeptisk til at det åpnes opp for den type tjenestetilbydere som nevnt under pkt. 5 da det kan berøre sikkerheten og troverdigheten i betalingssystemene. I Norge innebærer tjenesten ofte at kunden gir tjenestetilbyder tilgang til bruk av sin konto ved å oppgi sine påloggingshemmeligheter. Dette er i strid med kontoavtalen og gjelder det BankID, vil kunden også åpne opp får mange andre personlige forhold. Sikkerhetssystemene vil fort oppfatte dette som «a man in the middle» å sperre for bruken.

Etter klage fra det svenske selskapet Trustly Group AB som opplevde sperringen som et hinder for at norske kunder fikk tilgang til nye betalingstjenester, åpnet EFTA Surveillance Authority (ESA) undersøkelse mot Finans Norge, BankID Norge AS og enkelte banker. For finansnæringen er det viktig å ivareta og opprettholde BankID som en sikker identifikasjon og for å forhindre ID-tyveri, bedrageri eller annet misbruk. I det øyeblikket kundene deler sine BankID-hemmeligheter med tredjepartsaktører, vil sikkerheten undergraves. Derfor har BankID Norge foreslått løsninger for å komme Trustly i møte, men som likevel ivaretar det strenge sikkerhetsnivået i BankID.

Det forventes at forslag om implementering av PSD 2 i Norge vil bli fremmet våren 2017. Fristen for implementering er 13.1.2018.

EUs finanstilsyn

Etter finanskrisen i 2008, ble det europeiske finanstilsynssystemet etablert med et overordnet makrotilsyn (ESRB) og sektortilsynene EBA (bank), ESMA (verdipapir) og EIOPA (forsikring/pensjon). I Norge skapte det grunnlovsmessige problemer at European Banking Authority (EBA) gjennom CRD IV og CRR er tillagt overnasjonal tilsynskompetanse siden Norge som EØS-land ikke er deltaker i dette organet. I flere år forhandlet EU og EØS/EFTA-landene om hvordan de nye tilsynenes formelle

rolle og myndighet skulle håndteres innenfor rammen av EØS-avtalen. Sommeren 2016 ble man enige om en løsning og Stortinget ga i juni 2016 sitt samtykke til den løsningen som ble beskrevet i Samtykkeproposisjonen 1005 (2015-2016). Den 30.9.2016 ble EU-forordningen som oppretter de nye finanstilsynene tatt inn i EØS-avtalen.

Finanstilsynet skal nå delta som medlem i EUs tre tilsynsmyndigheter, med samme

rettigheter og plikter som EU-landenes finanstilsyn, men uten stemmerett. EUs finanstilsyn kan gi anbefalinger og veiledninger rettet mot myndigheter og aktører i EØS-landene, men kan ikke fatte bindende vedtak. Overnasjonale vedtak kan kun fattes av EFTAs overvåkingsorgan ESA. Etter at EU etablerte de nye tilsynene i 2011, er det fattet mer enn 200 EØS-relevante rettsakter på finansmarkedsområdet. Disse kan nå tas inn i EØS-avtalen etter vanlig prosedyre.

Kapitalkrav – Pilar 1

Bankenes soliditetskrav består av to pilarer. Pilar 1 omfatter minstekrav og bufferkrav fastsatt av politiske myndigheter. Det norske kapitaldekningsregelverket er tilpasset EUs kapitaldekningsdirektiv (CRD IV) og EUs forordning (CRR). Dette ble gjort allerede i 2013 gjennom endringer i finansieringsvirksomhetsloven (1988). Fra 1.7.2016 er også bufferkravene fullt innfasnet.

Det følger av loven at banker, kredittforetak og finansieringsforetak som minimum skal ha ren kjernekapital, kjernekapital og ansvarlig kapital på henholdsvis 4,5, 5 og 6 % av risikovektet beregningsgrunnlag. I tillegg skal foretakene ha en bevaringsbuffer på 2,5 %, en systemrisikobuffer på 3 % og en motsyklisk kapitalbuffer mellom 0 og 2,5 %. Systemviktige foretak (DNB, Kommunalbanken) skal i tillegg ha en buffer på 2 %. Bufferkravene skal alle oppfylles med ren kjernekapital.

Kravet til motsyklisk buffer fastsettes av Finansdepartementet hvert kvartal. Med virkning fra 30.6.2015 ble kravet satt til 1 % og dette ble økt til 1,5 % fra 30.6.2016. Departementet bestemte 15.12.2016 at kravet skal økes til 2 % med virkning fra 31.12.2017.

Det norske regelverket om anerkjennelse av motsyklisk kapitalbuffer i andre land, trådte i kraft 1.10.2016. For engasjementer i EU-land skal bufferkravet i det enkelte landet anerkjennes. I utgangspunktet

skal også krav til motsyklisk kapitalbuffer i land utenfor EU godtas, men for land som ikke har slike krav, gjelder det norske kravet. Bortsett fra Sverige, har de fleste land norske foretak har eksponeringer mot, satt kravet til 0 %.

Regelverket åpner for at kapitalkravet kan beregnes ved bruk av interne modeller. De største bankene bruker interne modeller (IRB) til å beregne risikovekter som bestemmer hvor mye kapital som skal stilles bak utlån. Etter det norske regelverket kan beregningsgrunnlaget med IRB-modeller ikke bli lavere enn 80 % av beregningsgrunnlaget ved bruk av standardmetoden etter Basel I-regelverket. Finanstilsynet har ved flere anledninger uttrykt bekymring for om bankenes modeller godt nok fanger opp risikoen i boligmarkedet.

Etter at flere av de større norske bankene fikk IRB-tillatelsene i 2007, har også enkelte mindre banker søkt om slik tillatelse. Finanstilsynets erfaring er imidlertid at det generelt er meget krevende for bankene å tilpasse seg til IRB-kravene. For å søke om IRB-tillatelse, må banken tilpasse systemer for risikostyring, sikre kompetanse og erfaring med bruk av modeller, og ikke minst samle datagrunnlag for forsvarlig estimering av parametere og kapitalkrav. Disse utfordringene kan være store for mindre institusjoner.

EU-kommisjonen publiserte 23.11.2016 forslag til endringer i CRR/CRD IV. Forslaget er en oppfølging av tidligere varslede tiltak og vil bli oversendt til EU-parlamentet og Rådet for videre oppfølging.

Kapitalkrav – Pilar 2

CRD IV-direktivet stiller krav til foretakenes egenrevisning av risiko og kapitalkrav (ICA-AP-Internal Capital Adequacy Assessment Process) og krav til tilsynsmyndighetens vurdering (SREP-Supervisory Review and Evaluation Process). Dette kalles gjerne Pilar 2-krav og skal fange opp kapitalbehov

knyttet til risikofaktorer som ikke, eller bare delvis, er dekket av pilar 1. Dette kravet kan variere mellom banker, avhengig av risikoforhold i den enkelte bank.

Finansdepartementet meddelte i brev 17.3.2016 til Finanstilsynet at pilar 2-krav

skal gis i form av enkeltvedtak som skal offentliggjøres. Finanstilsynet publiserte på slutten av året 2016 pilar 2-vedtaket for de fleste bankene og noen finansforetak. Flere vedtak publiseres etter hvert som SREP-prosessen avsluttes.

Krav til uvektet kjernekapital

Finansdepartementet fastsatte 20.2.2016 krav til uvektet kjernekapital for banker og finansieringsforetak. Kravet skal gjelde fra 30.6.2017 og setter et

minimumskrav på 3 % av institusjonens eksponering (eksponeringsmålet) for finansieringsforetak. Banker skal i tillegg ha en uvektet kapitaldekningsbuffer som utgjør

minst 2 prosentpoeng og for systemviktige banker minst 3 prosentpoeng. Kravene er en nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV.

Likviditetskrav

EUs regelverk inneholder to kvantitative likviditetskrav, en likviditetsbuffer (Liquidity Coverage Ratio - LCR) og et krav om stabil finansiering (Net Stable Funding Ratio - NSFR). Reglene om LCR ble gjort gjeldende fra 1.10.2015 med gradvis innføring frem til 2018. EU-kommisjonen fremmet 23.11.2016 forslag om innføring av bindende NSFR-krav på 100 % fra 2019.

Krav til likviditetsreserve (LCR) er tatt inn i CRD IV-forskriften med virkning fra 31.12.2015 for banker, kredittforetak og holdingselskaper i finanskonsern. Fi-

nansieringsselskaper er ikke omfattet av de nye kravene med mindre man også har konsesjon som kredittforetak. Kravet innebærer at et foretak til enhver tid skal ha en likviditetsreserve på minst 100 %, det vil si at beholdning av likvide eiendeler minst skal tilsvare netto likviditetsutgang i en gitt stressperiode på 30 kalenderdager. Foretakene kan innføre kravet til likviditetsreserve med 70 % fra og med 31.12.2015, 80 % fra og med 31.12.2016 og minst 100 % fra og med 31.12.2017. Systemviktige finansforetak måtte ha alt på plass 31.12.2015. Kredittforetak som er dat-

terselskap av systemviktig foretak, måtte ha alt på plass 30.6.2016.

Kravet til LCR skal oppfylles for alle valutaer samlet. Finanstilsynet foreslo i september 2016 innføring av generelle krav til likviditetsreserver i signifikante valutaer. Forslaget ble sendt på høring med frist 31.1.2017.

Et krav til stabil finansiering (NSFR) valgte man å utsette for Norge inntil endelig utforming av kravene er besluttet av EU.

Merverdiavgift og finansskatt

Innføringen av generell merverdiavgift på tjenester i 2001 skaper fortsatt utfordringer for finansbransjen. Hovedregelen er nå at det skal beregnes merverdiavgift ved all tjenesteomsetning, med mindre tjenesten er spesielt unntatt i loven. Finansielle tjenester er fortsatt unntatt avgift, men flere tilknyttede tjenester er blitt avgiftspliktige.

Unntaket for finansielle tjenester reiser i praksis flere problemer enn det løser. Dette gjelder for det første en rekke tjenester som finansinstitusjonen selv leverer til sine kunder og om disse skal betraktes som finansielle avgiftsfrie tjenester eller administrative avgiftspliktige tjenester. Enda mer problematisk er merverdiavgiften på de tjenester institusjonen kjøper inn fra underleverandører og som i mange tilfelle er en nødvendig del

av den finansielle tjeneste institusjonen produserer – for eksempel datatjenester. Påløpt merverdiavgift er ikke fradragberettiget ved produksjon av finansielle tjenester og vil fremstå som en skjult og fordyrende avgift næringskunder ikke får fradrag for.

Både Finanskriseutvalget (NOU 2011:1) og Skatteutvalget (NOU 2014:13) har i sine utredninger påpekt de uheldige økonomiske

virkningene av merverdiavgiftsunntaket i finansiell sektor. Unntaket gir en underbeskatning av finansnæringen som bidrar til å vri produksjon og forbruk mot finansielle tjenester og bort fra avgiftsbelagte varer og tjenester. Videre gjør unntaket det lønnsomt for finansforetak å produsere varer og tjenester i egen regi, selv om det ville vært samfunnsøkonomisk lønnsomt om disse ble kjøpt fra andre. Skatteutvalget foreslo å utvide merverdiavgiftsgrunnlaget for finansielle tjenester som omsettes mot vederlag i form av gebyrer, honorarer mv. I tillegg burde det innføres en skatt på margininntekter som ivaretok flest mulig av nøytralitetsegenskapene til merverdiavgiften.

I høringsrunden etter Skatteutvalgets utredning ble det fra flere påpekt at mva på finansielle tjenester er en problemstilling som har blitt diskutert i EU i mange år uten konkrete resultater og at Norge burde være forsiktig med å innføre et system som avviker fra andre land på tjenester som er såpass internasjonale. Noen av hovedutfordringene som ble trukket frem, var:

- En eventuell utvidelse må omfatte alle virksomheter som omsetter finansielle tjenester mot vederlag i norsk merverdiområde.
- Det må etableres momspåskatt for norske virksomheter ved kjøp av tilsvarende tjenester fra utlandet.
- Det må vurderes om det skal etableres momspåskatt for utenlandske tilbydere av

finansielle tjenester til norske forbrukere, slik at disse må registrere seg for moms i Norge.

Fra finansnæringen generelt ble det reist tvil om selve begrunnelsen for forslaget stemmer – nemlig at det er et overforbruk av finansielle tjenester i Norge. Det ble også pekt på avgiftsøkningen vil bli veltet over på sluttbrukerne som i praksis vil innebære at forbrukerne vil merke dette når de kjøper forsikring eller tar opp lån. En alminnelig kommentar var også at forslagene reiser flere spørsmål enn de gir svar.

I Meld. St. 4 (2015-2016) som ble lagt frem våren 2016 gikk imidlertid regjeringen videre med utvalgets forslag. Stortinget hadde imidlertid merket seg alle de motforestillinger som var kommet og besluttet 31.5.2016 kun at det skulle innføres en skatt på merverdien i finansiell tjenesteyting med virkning fra 2017 uten nærmere detaljer. Med utgangspunkt i dette vedtaket, la regjeringen frem et nytt forslag til finansskatt i statsbudsjettet for 2017.

Forslaget awak ganske dramatisk fra det som var foreslått tidligere. Det var ventet at skattesubjektene etter finansskatten ville sammenfalle med subjektene som omfattes av unntaket i merverdiavgiftsloven. I stedet valgte man en helt annen løsning og knyttet skatten opp mot virksomheter som omfattes av nærings-

gruppe K i SSBs Standard for næringsgruppering (SNN2007). Avgrensingen innebar at alle foretak med ansatte som helt eller delvis utfører aktivitet innenfor næringsgruppe K vil være omfattet av finansskatteplikten uansett om de er finansforetak eller ikke. Det er unntak for foretak med K-aktiviteter som ikke overstiger 30 % og foretak som har mva-pliktige tjenester på mer enn 70 %.

Selve grunnlaget for finansskatt på 5 pst er det samme som inngår i beregningsgrunnlaget for arbeidsgiveravgift etter folketrygdloven – dvs innberetningspliktig kontantlønn og skattepliktige naturalytelser og godtgjørelser. Selskaper som pålegges finansskatt på lønn, må i tillegg betale inntektsskatt på 25 pst av overskuddet for 2017 – mot normalt 24 pst for andre.

Det oppsto en del politisk uro omkring forslaget fordi det vil slå særlig negativt ut for finansforetak med mange ansatte – typisk sparebanker i distriktene. Manglende tid til å utarbeide alternative løsninger, gjorde imidlertid at Stortinget vedtok regjeringens forslag uten endringer med virkning for 2017. På grunn av uenigheten omkring innretningen av finansskatten, satte regjeringen ned en arbeidsgruppe som innen 1.1.2018 skal vurdere dette nærmere. Siste ord omkring finansskatt er dermed neppe sagt.

El-biler

I forbindelse med merverdiavgiftsreformen i 2001, ble kjøretøyer som bare bruker elektrisitet til fremdrift fritatt for merverdiavgift (O-sats). Under forhandlingene om statsbudsjettet for 2014, ble det besluttet å innføre momsfritak også for leasing av el-biler og omsetning av el-batterier. Merverdiavgiftsloven ble endret i samsvar med dette uten noen forutgående saksbehandling i departementet. Endringen skulle tre i kraft når forskrifter var utarbeidet.

Under forskriftsarbeidet ble man imidlertid oppmerksom på at fritaket kunne reise en problemstilling i forhold til EØS-avtalens statsstøtteregulering og man fant det riktig å konsultere EFTA Surveillance Authority

(ESA) før utvidelsen trådte i kraft. Stortinget ble varslet om dette i revidert nasjonalbudsjett mai 2014 og notifikasjonsbrev ble sendt ESA i november 2014. I sitt svarbrev våren 2015 godkjente ESA mva-fritaket for elbiler i Norge frem til utgangen av 2017. Godkjenningen omfattet både det eksisterende fritaket for *omsetning* av elbiler og det vedtatte, men ikke iverksatte fritaket for *leasing* av elbiler og omsetning av elbilbatterier. ESA pekte også på andre tiltak som var satt i verk for å stimulere etterspørselen etter elbiler, men fant at også disse var i tråd med statsstøttereglene i EU siden formålet var å redusere skadelige klimagassutslipp og tiltakene var forholdsmessige og hensiktsmessige for å nå dette målet.

Fritaket for leasing av el-biler trådte deretter i kraft 1.7.2015. Usikkerhet knyttet til utvikling av ny teknologi og ikke minst hva som skal skje etter utgangen av 2017, gjorde imidlertid at leasing av elbiler ikke fikk det oppsvinget som var forventet.

Fritaket for salg av elbiler og ikke minst leasing av elbiler, skaper imidlertid betydelige utfordringer både for aktører og myndigheter – hva faller innunder O-satsen og hva må holdes utenfor og belastes med 25 %. I budsjettforliket 2016 ble perioden med fritak forlengt til 2020 for elbiler og 2025 for biler med brenselcelle. Dagens system med O-sats får dermed en vesentlig lengre varighet enn opprinnelig tiltenkt.

Motorvognavgifter

Norske bilavgifter er generelt mye høyere enn ellers i Europa. For å beskytte avgiftsgrunnlaget, er det derfor gitt mange regler som skal hindre norske innbyggere tilgang til kjøretøyer som ikke er påført norske avgifter. Et eksempel er forskrift 20.6.1991 nr 381 om avgiftsfri innførsel og midlertidig bruk av utenlandskregistrert motorvogn i Norge som legger sterke begrensninger på i hvilken grad personer bosatt i Norge kan gjøre bruk av slike kjøretøy. Siden bil er en kapitalgjenstand, kan slike tilgangsbegrensninger komme i strid med EØS-avtalens forbud mot restriksjoner på overføring av kapital og forskjellsbehandling på grunn av nasjonalitet, bosted eller stedet for kapitalbringelsen.

Efta Surveillance Authority (ESA) har flere ganger påpekt dette overfor Finansdepartementet, blant annet i en «Reasoned Opinion» i 2013. Et tilfelle gjelder bruk av leasede eller lånte kjøretøy registrert i annet EØS-land der det påpekes som et problem at det må betales full engangsavgift også i de tilfeller der bilen importeres til Norge og bare skal benyttes her en kort stund. Et annet tilfelle gjelder nordmenns lån av utenlandsk registrert motorvogn med den konsekvens at bruk kan utløse full engangsavgift og det tredje tilfelle regelverket knyttet til statusendring av brukimporterte kjøretøy.

Finansdepartementet har langt på vei erkjent at Norge bryter EØS-avtalen på dette området, men samtidig er et strengt regelverk nødvendig for å unngå uønskede avgiftstilpasninger. For å dempe spenningen har man over de siste årene redusert engangsavgiftens betydning i de samlede norske

bilavgifter. Dette gjør både nye og brukte biler billigere. I 2014 ble det dessuten gjort endringer når det gjelder bruksfradrag for brukimporterte kjøretøy og åpnet mulighet for at deler av betalt engangsavgift kan refunderes ved eksport av kjøretøy.

Etter en ny runde med ESA, fremmet Finansdepartementet høsten 2016 et forslag om forholdsmessig engangsavgift for leie- og leasingbiler som skal anvendes i Norge i en på forhånd bestemt avgrenset tidsperiode. Forslaget ble lagt tett opp til liknende ordninger i Danmark og Finland. Etter en kort høringsrunde, ble endringen gjennomført med virkning fra 1.1.2017.

Fortsatt er det imidlertid slik at høye engangsavgifter slår inn som et element i bruktbilverdiene og gjør disse høyere i Norge enn i andre land. Store verdier er lagret i bruktbilbeholdningen. Brå endringer – enten de skjer gjennom en nedsettelse av nybilavgiftene eller omgåelse av regelverket –

er derfor uønsket av mange forbrukere og bilbransjen. Også leasingselskaper som eiere og banker som panthavere, er sterkt opptatt av forutsigbarhet når det gjelder bruktbilverdier.

De senere årene har det likevel vært en betydelig nedgang i engangsavgiften. Gjennomsnittlig engangsavgift var i 2006 ca 150.000 kroner. I 2016 var dette gått ned til 95.000 kroner eks el-biler. Tar man med el-biler, var gjennomsnittlig engangsavgift i overkant av 80.000 kroner.

Regjeringen la i 2015 frem en helhetlig gjennomgang av kjøretøy- og drivstoffavgiftene og det ble varslet en endring politikk for bilavgiftene. Målet var en nyere, sikrere og mer miljøvennlig bilpark. Dette er gjennomført ved en gradvis omlegging av engangsavgiften med økt vekt på utslipp og redusert avgift på vekt og fjerning av effekt-komponenten i 2016 og i vedtatt statsbudsjett for 2017.

Ny teknologi

Også ny teknologi kan ha innvirkninger på bruktbilpriser. Hittil har man vært vant med at dette kommer gradvis som forbedringer på eksisterende bensin- og dieslbiler. Dette har vært håndterbart. Nytt er at man nå opplever grunnleggende skift i form av helt nye kjøretøytyper i form av el-, hybrid- eller brenselcelle-biler. Dette reiser spørsmål om

eldre biler ikke bare blir umoderne, men direkte avleggs. I så fall kan dette få dramatiske konsekvenser for forutsigbarheten av verdien på eksisterende bilflåter basert på bensin og diesel.

Problemstillingen forsterkes ved at innfasing av slike kjøretøyer – som gjerne oppfattes

som mer miljøvennlige – skjer gjennom kraftige incentivordninger som lav engangsavgift, 0-sats på mva, fritak for bom- og parkeringsavgifter, tilgang til kollektivfelt m.m. Innslaget av slike biler øker derfor raskere enn det som ellers hadde vært markeds-messig naturlig. Dette gir utfordringer bransjen må ta inn over seg.

Hvitvasking og kundekontroll

Hovedformålet med hvitvaskingsregelverket er å forhindre at det finansielle system anvendes for å hvitvaske penger som stammer fra utbytte fra kriminelle handlinger eller som er tenkt benyttet til finansiering av terrorvirksomhet. Lov 6.3.2009 nr 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. gjennomfører internasjonale forpliktelser Norge er bundet av, først og fremst gjennom EU-dir 2005/60 det 3. hvitvaskingsdirektiv, som igjen i det alt vesentlige er basert på anbefalinger fra internasjonale organer som FN og Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF).

Regelverket gjelder for såkalte rapporteringspliktige så som banker, finansierings-selskaper, forsikringsselskaper mm og innholdet kan deles inn i tre hovedplikter:

1. Plikt for rapporteringspliktige til å foreta risikobasert kundekontroll herunder legitimasjonskontroll og løpende oppfølging av kundeforhold og transaksjoner.
2. Plikt til å undersøke mistenkelige transaksjoner og plikt til å rapportere til Økokrim dersom mistanken ikke avkreftes ved nærmere undersøkelser.
3. Plikt for rapporteringspliktige til å etablere forsvarlige interne kontroll- og kommunikasjonsrutiner, iverksette opplæringsprogrammer og utpeke særskilt person på øverste nivå hos den rapporteringspliktige med ansvar for å følge opp disse rutinene.

I 2010 ble det satt i gang arbeid med revisjon av det 3. hvitvaskingsdirektivet og nytt direktiv ble vedtatt 20.5.2015 (det 4.

hvitvaskingsdirektiv) der FATFs 40 reviderte anbefalinger fra februar 2012 er innarbeidet. I det nye direktivet er det gjennomført en rekke presiseringer, utdypninger og endringer:

- Transaksjonsverdien i kontantbetaling for at forhandlere av gjenstander skal omfattes av direktivet reduseres fra 15.000 euro til 7.500 euro.
- Direktivets virkeområde utvides til også å omfatte tilbydere av spillvirksomhet.
- Risikobasert tilnærming videreføres, men direktivet pålegger medlemslandene å iverksette mer effektive tiltak for å bekjempe hvitvasking og finansiering av terrorisme på alle nivåer – fra økt myndighetsfokus til strengere krav til identifikasjon av kunder ved etablering av kundeforhold. Det skal legges større vekt på avdekking av skattekriminalitet og korrupsjon og strengere krav til høyrisiko situasjoner.
- Unntakene fra kravet om kundekontroll i tredjegenasjonsdirektivet for enkelte typer kundeforhold og transaksjoner, er ikke videreført. Forenklet kundekontroll skal kun være basert på foretakets egen vurdering. Direktivet har også fjernet "non-face-to-face" situasjonen som et tilfelle med eksplisitt krav til forsterket kundekontroll. Også denne vurderingen overlates nå til det enkelte foretak.
- Adgangen til å utkontraktere kundekontroll til tredjeparter utvides og det åpnes opp for at det kan utveksles opplysninger mellom den rapporteringspliktige og tredjeparten. Det presiseres at personverndirektivet gjelder for behandling av personopplysninger, men behandling av

personopplysninger er lovlig innenfor rammen av direktivet.

- Politisk eksponerte personer («PEP») vil nå også omfatte nasjonale PEPs.
- Direktivet pålegger medlemslandene å opprette nasjonale registre over reelle rettighetshavere. Selskaper og juridiske enheter skal pålegges å føre oversikt over hvem som eier eller kontrollerer virksomhetene. Denne informasjonen skal gjøres tilgjengelig for relevante myndigheter og de rapporteringspliktige.

Direktivet er EØS-relevant og norske myndigheter opprettet i februar 2015 et lovutvalg som forbereder nytt regelverk på området. Utvalget leverte sin første delutredning, NOU 2015:12-Ny lovgivning om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, i november 2015 og fulgte opp med sin avsluttende utredning i NOU 2016:27 i desember 2016.

Internasjonale regnskapsregler

Leasing

International Accounting Standards Board (IASB) og US Financial Accounting Standards Board (FASB) har i lang tid arbeidet med å utarbeide en ny internasjonal standard for regnskapsføring av leasing til erstatning for IAS 17. Bakgrunnen har vært et ønske fra investorer og andre brukere av regnskapsmateriale om å forbedre rapporteringen av leasing i internasjonale regn-

skapsstandarder som IFRS (International Financial Reporting Standards) og US-GAAP (Generally Accepted Accounting Principles). Et annet ønske har også vært å få en samordning av disse regelsettene og likt regnskapspråk i Europa og USA.

I dag er det bare verdier og forpliktelser knyttet til *finansielle* leasingkontrakter som fremkommer i balansen. *Operasjonelle* lea-

singavtaler håndteres kun i resultatregnskapet. Den ulike håndteringen reiser følgende problemstillinger:

- Mange regnskapsbrukere mener at alle leiekontrakter gir opphav til eiendeler og forpliktelser som bør balanseføres i finansregnskapet. Rutinemessig må derfor disse justere regnskapstallene ut i fra kunnskap om effekten av operasjonelle leasingavtaler.

- Skillet mellom operasjonelle og finansielle leasingavtaler innebærer et kunstig skille mellom leasingkontrakter som i realiteten er svært like. Dette gjør det vanskelig å sammenligne regnskap.
- Den ulike regnskapshåndteringen gir grunnlag for å tilpasse kontraktene slik at spesielle regnskapsmessige virkninger oppnås.

Etter flere runder med høringer, viste det seg vanskelig å få etablert en felles standard med USA. IASB publiserte i januar 2016 sin nye standard for leieavtaler – IFRS Leases. Standarden krever at leietaker balansefører eiendeler og gjeld for de fleste leieavtaler. FASB har ikke publisert sin standard enda, men det forventes også at også denne vil kreve at de fleste leieavtaler skal balanseføres, men det vil være ulike modeller for hvordan leietaker skal innregne kontraktene i resultatregnskapet.

Den nye standarden trer i kraft 1.1.2019 og krever at leietaker, med enkelte unntak, balansefører alle leieavtaler. Skillet mellom finansielle og operasjonelle leieavtaler fjernes.

For utleier videreføres i all hovedsak gjeldende regler for regnskapsføring.

Operasjonelle leieavtaler er utbredt, men undersøkelser viser at det er stor variasjon når det gjelder hvilken effekt den nye leasingstandard vil få. Kostandene ved å implementere og anvende IFRS 16 vil avhenge av hvilke rutiner og prosesser foretaket allerede har under gjeldende standard og kompleksiteten i leieavtalene. Ettersom det under eksisterende standard (IAS 17) skal opplyses om fremtidige leiebetalinger under operasjonelle leiekontrakter, bør mange foretak allerede ha systemer på plass for å følge opp sine leieavtaler. Det kan imidlertid være behov for mer sofistikerte systemer når alle leieavtalene fra 2019 skal balanseføres.

IFRS 16 gjør at det ikke lenger vil være nødvendig å foreta vurderinger av om en leieavtale er finansiell eller operasjonell. Isolert sett vil det være ressursbesparende. Fortsatt må det imidlertid trekkes en grense mot det som er kjøp også etter den nye standarden, og ikke minst om hvorvidt avta-

len er en leieavtale eller tjenesteavtale – jf IFRS 16s definisjon av leasing om å «overføre bruken av en identifisert eiendel.» Dette siste vil bli mye viktigere i ny standard.

Også under IAS 17 skal imidlertid leieavtaler i prinsippet skilles fra tjenesteleveranser da dette har betydning for noteopplysningene. Ettersom resultat og balanse normalt ikke blir vesentlig forskjellig for operasjonelle leieavtaler og tjenesteleveranser, kan det være at ikke alle har gjort disse vurderingene like grundige historisk.

I en operasjonell leieavtale presenteres leiekostnaden normalt under drift, mens kostnaden under IFRS 16 vil presenteres som avskrivninger og rentekostnader. Dette innebærer at driftsresultatet (EBIT og EBITDA) bedres og dermed også resultatmarginen målt som EBIT/total inntekt. Ettersom kostnadsføringen normalt vil bli fremskutt under IFRS 16 sammenlignet med gjeldende regler, vil egenkapitalen på balansen reduseres og ettersom både eiendeler og forpliktelser øker, vil egenkapitalgraden gå ned.

Behandling av tap på utlån

IASB ferdigstilte i juli 2014 en ny standard IFRS 9, som blant annet inneholder en ny modell for nedskrivning av utlån. Det ble høsten 2016 vedtatt å innlemme standarden i EUs lovgivning nylig med virkning fra 2018.

Etter gjeldende regnskapsregler nedskrives utlån først når det foreligger objektive bevis for tapshendelse – for eksempel vesentlige finansielle vanskeligheter hos debitor. Den

nye standarden innebærer krav om tapsavsetninger også på nye og «friske» utlån, ved at det skal gjøres en nedskrivning for forventet kredittap som følge av forventet mislighold de nærmeste tolv månedene. For utlån hvor kredittrisikoen har økt vesentlig etter etableringen, skal forventet kredittap nedskrives over utlånenes løpetid. Den nye regnskapsstandard forventes økte tapsavsetninger.

Baselkomiteén publiserte i oktober 2016 to høringsnotat om mulige justeringer i kapitaldekningsregelverket, herunder overgangsregler, som følge av nye regler for tapsnedskrivninger. EU-kommisjonen presenterte i november 2016 forslag om endringer i CRR som innebærer at effekten av overgangen fra IAS 39 til IFRS 9 kan fases gradvis inn over en femårsperiode.

Inntektsføring

Den nye inntektsføringsstandard, IFRS 15-Inntekt fra kontrakter med kunder, er et resultat av en omfattende prosess som startet i 2002. Utviklingen har vært et samarbeidsprosjekt med FASG og målet har

vært å fastsette nye og felles inntektsføringsregler for å få sammenlignbare topplinjer mellom selskaper som følger US GAAP og IFRS. Dette anses som et stort fremskritt som vil gange både regnskapsprodu-

senter (foretakene) og regnskapsbrukere (analytikere og investorer). Standarden skal senest tas i bruk i 2018.

Banklovkommisjonen

Hovedarbeidet for den regjeringsoppnevnte Banklovkommisjonen består i å gjennomgå i full bredde finansinstitusjons- og kredittlovgivningen med sikte på modernisering, sam-

ordning og til dels foreslå ny lovgivning. Kommisjonen ble opprettet i 1990. Finfo var tidligere medlem i kommisjonen, men gikk ut i 2000. I perioden 2006 – 2011 var

Finfo igjen representert i kommisjonen:

Kommisjonen har så langt fremlagt 30 utredninger:

1. NOU 1994:11 – Finansavtaler og finansoppdrag	16. NOU 2007:01 – Meglerprovisjon i forsikring
2. NOU 1995:25 – Sikringsordninger og offentlig administrasjon av finansinstitusjoner	17. NOU 2007:05 – Frarådningsplikt i kredittkjøp
3. NOU 1996:24 – Betalingssystemer mv.	18. NOU 2007:17 – Individuell pensjonsordning
4. NOU 1998:14 – Finansforetak mv.	19. NOU 2008:13 – Eierkontroll i finansinstitusjoner
5. NOU 1999:31 – Oppkjøp og inndrivning av fordringer mv.	20. NOU 2008:20 – Skadeforsikringsselskapenes virksomhet
6. NOU 2001:23 – Finansforetakenes virksomhet	21. NOU 2008:21 – Nettbankbasert betalingsoverføring
7. NOU 2001:24 – Ny livsforsikringslovgivning	22. NOU 2009:02 – Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren.
8. NOU 2002:14 – Finansforetakenes virksomhet II	23. NOU 2010:06 – Pensjonslovene og folketrygden 1
9. NOU 2002:21 – Oppsigelse av forsikringsavtaler	24. NOU 2011:08 – Ny finanslovgivning
10. NOU 2003:11 – Konkurransen i kollektiv livsforsikring	25. NOU 2012:03 – Fripoliser og kapitalkrav
11. NOU 2003:28 – Kjønn- og aldersnøytralitet i kollektive pensjonsordninger	26. NOU 2012:13 – Pensjonslovene og folketrygdreformen II
12. NOU 2004:24 – Pensjonskasselovgivning. Konsolidert forsikringslov.	27. NOU 2013:03 – Pensjonslovene og folketrygdreformen III
13. NOU 2005:15 – Obligatorisk tjenestepensjon	28. NOU 2013:12 – Uførepensjon i private tjenestepensjonsordninger
14. NOU 2006:12 – Felles Pensjonskasser	29. NOU 2015:05 – Pensjonslovene og folketrygdreformen IV
15. NOU 2006:17 – Kredittforening som konsernspiss	30. NOU 2016:23 – Innskuddsgaranti og krisehåndtering i banksektoren

Finansavtaler

Kommisjonens første innstilling NOU 1994:19 – Finansavtaler og finansoppdrag resulterte i lov 5.6.1999 nr 49 om finansavtaler og finansoppdrag. Denne trådte i kraft 1.7.2000. Loven gjelder ikke leiefinansiering (leasing).

I 2007 la Banklovkommisjonen i NOU 2007:5 frem forslag om at en bestemmelse lik frarådningsplikten i finansavtaleloven, også ble innført i kredittkjøpsloven. Dette ble gjort i 2008 med virkning fra 1. januar 2009.

I 2008 la Banklovkommisjonen i NOU 2008:21 frem forslag om endringer i finansavtaleloven om ansvarsregulering ved nettbankbasert betalingstjenester ved feilbruk fra kundens side og uvedkommendes misbruk av nettbankkonti. Dette forslaget ble senere sett i sammenheng med implementering av Betalingstjenestedirektivet (PSD) som ble vurdert av en egen arbeidsgruppe. I 2009 resulterte det i vesentlige endringer i finansavtaleloven kap 2.

Betalingsystemer mv.

Etter at finansavtaleloven var på plass, tok Banklovkommisjonen for seg spørsmål knyt-

tet til offentligrettslig regulering av aktørene innen betalingsformidling. Arbeidet resulterte i NOU 1996:24 – Betalingssystemer mv. Ny lov ble vedtatt 17. desember 1999.

Opprinnelig var det foreslått at også betalingssystemer som ikke var knyttet opp til kundekonti i banker eller finansieringsforetak skulle omfattes av reguleringen – for eksempel oljeselskapenes og varehuskjeders kortsystemer. Dette ble imidlertid utelatt i den endelige lovtekst.

Institusjonslovgivningen - finansforetak mv.

En sentral del av Kommisjonens arbeid har bestått i å samordne og revidere finansinstitusjonslovgivningen i sin alminnelighet. Av praktiske årsaker er dette arbeidet blitt inndelt i flere delutredninger.

NOU 1998:14 tar for seg mange problemstillinger av særskilt interesse for medlems-selskapene. Dette gjelder bl.a. endret lovdefinisjon av finansieringsselskap, muligheten for at en bank skal kunne eie en annen mer spesialisert bank og mulighet for norske finansieringsselskaper til å delta med omfattende eierandeler i selskaper som tilbyr selgerkreditt (joint venture). Det legges også opp til en enklere organstruktur enn i dag i

det representantskapet foreslås fjernet og kontrollkomité/tilsynsutvalg skal bortfalle som obligatorisk organ.

NOU 2001:23 utfyller i større detalj det mer rammeorienterte regelverket. Kommisjonen har her bl.a. vurdert regler for finansforetaks virksomhet med hensyn til totalkundeavtaler, bruk av kundeinformasjon innad i konsern, krav til kredittvurdering, bortsetting av arbeidsoppgaver, mulighetene for verdipapirisering i det norske finansmarked m.v.

NOU 2002:14 er en videreføring av det arbeidet som ikke ble ferdigbehandlet i den 4. og 6. utredningen. Her har man behandlet utbytte og konsernbidrag, finansforetaks eie av aksjer, andeler og fast eiendom, tvisteløsningsordninger, overnasjonale tilsynsmyndigheter, fjernsalg av finansielle tjenester og tiltak mot hvitvasking av penger.

NOU 2008:13 gjennomfører EU's direktiv (EU-dir 2007/44) om prosedyreregler for erverv økte eierandeler i den finansielle sektor i norsk lov. For Norges vedkommende er disse tiltakene foregrepet gjennom lovendringer i 2003 på bakgrunn av NOU 2002:14

NOU 2009:2 tar for seg spesielle problemstillinger knyttet til rammevilkår for sparebankene.

NOU 2011:8 inneholder Banklovkommisjonens utkast til en samlet lov om finansforetak og finanskonsern mv. og inkluderer forslag fremmet i Utredning nr. 4, 6, 8,

15, 19 og 22. Etter at forslaget hadde vært på høring, sendte departementet i juni 2014 et lovforslag til Stortinget i Prop. 125 L (2013-2014). Ny lov ble vedtatt april 2015 og trådte i kraft 1.1.2016.

NOU 2016:23 legger til rette for norsk gjennomføring av EUs innskuddsgarantidi-

rektiv (2014/49/EU) og krisehåndteringsdirektiv (2014/59/EU)

Utredning nr. 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 23, 25, 26, 27, 28 og 29 har i stor grad beskjeftiget seg med forsikrings- eller pensjons spørsmål av mindre betydning for finansieringsselskapene.

Finansskole - organisert undervisningstilbud for ansatte i medlemsselskapene

Finansieringsselskapenes Forening har i mange år hatt et permanent og systematisk undervisningsopplegg for ansatte i medlemsselskapene. Kursopplegget er under konstant evaluering i eget Kursutvalg for å gi et enhetlig og best mulig undervisningsopplegg skreddersydd for vår bransje.

Hovedkurset (Finansskolen) er delt inn i kurs for nybegynnere og viderekommende. Kursene for nybegynnere gir en grunnleggende innføring i en rekke sentrale emner og produkter innenfor leasing og lån, factoring og kundeservice. De viderekommende kursene er hevet noe i vanskelighetsgrad i forhold til tidligere og er ment for ansatte med noen års erfaring i bransjen. Undervisningen gis av dyktige fagfolk med lang erfaring fra bransjen kombinert med oppgaver i løpet av kursdagene, også hjemmeoppgaver, slik at selvstudium blir en viktig del av undervisningsopplegget. Etter hvert kurs er det eksamen i form av en prosjektoppgave. Det gis karakteren Bestått/Ikke bestått, med vitnemål til dem som består.

Rettslige rammebetingelser for finansieringsforetak

Fra 1976 har det vært nødvendig med offentlig tillatelse (konsesjon) for å drive eller medvirke til finansieringsvirksomhet.

Fra 1976 har det vært nødvendig med offentlig tillatelse (konsesjon) for å drive eller medvirke til finansieringsvirksomhet.

Lowerket om finansieringsselskaper kan deles inn i to hovedgrupper:

1. offentligrettslig regulering av virksomheten
2. privatrettslig regulering av forholdet mellom institusjon og kunde

Mer om finansinstitusjonenes rettslige rammebetingelser er tilgjengelig på foreningens hjemmesider <http://www.finno.no/> og på hjemmesiden til Finanstilsynet. I denne årsberetning redegjøres bare for enkelte hovedtrekk samt spesielle forhold som skjedde i 2016.

Offentligrettslig regulering

For å drive finansieringsselskap i Norge kreves tillatelse (konsesjon). *Lov om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) av 10. april 2015 nr. 17* inneholder de sentrale bestemmelse for bransjen. Loven trådte i kraft 1.1.2016. Finansieringsselskapene – som nå etter den nye loven har fått den mer tidsmessige betegnelse finansieringsforetak – står under tilsyn av Finanstilsynet, har rapporteringsplikt og må oppfylle kapitalkrav.

Tillatelse til å drive virksomhet som finansieringsforetak kan etter lovens § 2-9 omfatte en eller flere av følgende virksomheter:

- a) leasing, factoring og annen finansieringsvirksomhet,
- b) forretninger for foretakets eller kundens regning i penge- og valutamarkeket,
- c) omsetning av valuta eller andre særlige tjenester.

Et finansieringsforetak kan også gis tillatelse til å drive virksomhet som e-pengeforetak eller som betalingsforetak, med mindre hensyn til foretakets risikostyring og soliditet eller andre tilsynsmessige hensyn tilsier at slik virksomhet drives i

eget foretak. Finansieringsforetak kan ikke ta imot tilbakebetalingspliktige midler fra allmennheten.

Ønsker man å funde seg fra allmennheten, må man enten ha konsesjon som bank (ta imot innskudd) eller kredittforetak (ta imot innlån). Flere av våre medlemmer har konsesjon som bank eller kredittforetak. En fellesbetegnelse på foretak som kan imot tilbakebetalingspliktige midler fra allmennheten (banker og kredittforetak), er kredittinstitusjon.

Loven stiller en rekke krav til stiftelsen av banker, kredittforetak og finansieringsforetak. Minste startkapital skal utgjøre et beløp som i norske kroner svarer til minst 5 millioner euro. Videre må foretakets kapital stå i rimelig forhold til den virksomhet som foretaket skal drive, og foretakets daglige leder og styremedlemmer må ha de nødvendige kvalifikasjoner og yrkeserfaring til å utøve stillingen eller vervet.

Et finansieringsforetak som er kredittinstitusjon med tillatelse til å drive virksomhet i et EØS-land, har samtidig tillatelse til å drive i andre EØS-land under forutsetning

at dette meldes fra til tilsynsmyndigheten i vertslandet.

Kreditt- og låneformidlingsvirksomhet regnes som finansieringsvirksomhet, men er ikke underlagt full konsesjon. Virksomheten er imidlertid meldepliktig etter lovens kap 4 (ny § 2-18). Låneformidlere må stille sikkerhet. Låneagenter er ikke regulert direkte, men reguleres indirekte gjennom tilsynet med oppdragsgiver. I tillegg er det enkelte bestemmelser i finansavtaleloven kap 6. Forhandlere som tilbyr finansiering av kjøpet på vegne av ekstern kredittgiver, regnes som aksessorisk agent.

I tilknytning til den gamle finansieringsvirksomhetsloven var det gitt en rekke forskrifter som ble videreført under den nye loven inn i 2016. Gjennom forskrift 9.12.2016 nr. 1503 ble det gitt en ny samleforskrift til finansforetaksloven som opphevet 50 av de gamle forskriftene. Allerede en uke etter at samleforskriften ble gitt, ble det foretatt noen endringer knyttet til fritak for valgkomiteer i datterselskaper og overgangsregler for maksimalt antall verv for styremedlemmer.

Av sentrale forskrifter (utenom forsikring) som ble beholdt ved siden av samleforskriften, er:

- Forskrift 1.6.1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak.
- Forskrift 22.10.1990 nr. 875 om minstekrav til kapitaldekning i finansinstitusjoner og verdipapirforetak.
- Forskrift 22.6.2000 nr. 632 om minstekrav til kapitaldekning for markedsrisiko mv. for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak.
- Forskrift 14.12.2006 nr. 1506 – kapitalforskriften.
- Forskrift 22.12.2006 nr. 1615 om kredittinstitusjoners og verdipapirforetaks store engasjementer.
- Forskrift 29.6.2007 nr. 747 om forsvarelig likviditetsstyring.
- Forskrift 22.9.2008 nr. 1080 om risikostyring og internkontroll.

- Forskrift 4.10.2013 nr. 1170 om motsyklisk kapitalbuffer.
- Forskrift 22.8.2014 nr. 1097 – CRR/CRD-forskriften.
- Forskrift 27.6.2016 nr. 827 om formidlingsgebyr i kortordninger mv.

Etter lov om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel av 7. des. 1956 nr 1, er finansieringsforetak underlagt offentlig tilsyn. Tilsynet gjennomføres av Finanstilsynet som skal se til at de institusjoner de har tilsyn med, virker på en betryggende og hensiktsmessig måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov, samt den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter. Som ledd i tilsynsvirksomheten kan Finanstilsynet gi bindende pålegg.

Lov om merverdiavgift av 19. juni 2009 nr 58 med tilhørende forskrifter er av

stor betydning for finansieringsforetakene da leasing og store deler av factoringvirksomheten er avgiftspliktige tjenester. For leasing har dette lenge vært tilfelle da leasing i avgiftssammenheng er å anse som en avgiftspliktig utleietjeneste. For factoring er avgiftsplikten av nyere dato da de administrative deler av tjenesten ble gjort avgiftspliktig gjennom den generelle merverdiavgiftsreformen i 2001.

Privatrettslig regulering

Lov om finansavtaler og finansoppdrag av 25. juni 1999 nr 46 regulerer sentrale former for avtaler om finansielle tjenester som tilbys publikum av finansinstitusjoner – herunder innskudd, betalingstjenester, utlån og kausjon. Når kunden er forbruker vil lovens bestemmelser normalt ikke kunne fravikes gjennom avtale. Lovens kapittel om utlån gjelder ikke for ordinær leasing eller factoring. Reglene om kausjon gjelder imidlertid uansett om den finansielle tje-

nesten det kausjoneres, for faller innenfor eller utenfor loven.

Som vedlegg til loven er inntatt EØS-avtalens vedlegg XII nr 3 om EU-forordning 924/2009 om betaling på tvers av landegrensene i Fellesskapet og vedlegg nr 3a om EU-forordning 260/2012 om tekniske og forretningsmessige krav til kreditoverføringer og direkte debiteringer i euro. Tekstene er oversatt til norsk.

Til loven er det gitt en egen forskrift om kredittavtaler av 7. mai 2010. Denne gir nærmere regler om kredittgivers opplysningsplikt, beregning av effektiv rente og minste kontantinnsats for kjøp på kreditt i forbrukerforhold. Forskriftens kapittel 5 inneholder spesielle regler om visse former forbrukerleie som i realiteten er ment å sikre et avhendingsvederlag. Enkelte leasingavtaler mot forbrukere kan falle inn under dette regelverket.

Statistikk

ULIKE UTLÅNSTYPER I MILL. KRONER OG PST. AV BRUTTO UTLÅN PR. 31.12.

for medlemmer i Finansieringsselskapenes Forening

År	Leasing		Factoring*		Kredittkort		Billån/øvrige utlån		I alt	
	Mill. kr.	Pst.	Mill. kr.	Pst.	Mill. kr.	Pst.	Mill. kr.	Pst.	Mill. kr.	Pst.
2007	74 656	47 %	7 626	5 %	23 719	15 %	53 152	33 %	159 153	100 %
2008	84 557	49 %	6 745	4 %	26 373	15 %	55 556	32 %	173 231	100 %
2009	79 129	46 %	4 940	3 %	28 028	17 %	53 983	32 %	166 080	100 %
2010	80 489	46 %	4 918	3 %	29 651	17 %	59 243	34 %	174 301	100 %
2011	84 522	44 %	5 408	3 %	31 376	17 %	69 277	36 %	190 583	100 %
2012	85 953	44 %	5 395	3 %	33 737	17 %	71 031	36 %	196 116	100 %
2013	90 239	41 %	5 549	3 %	37 443	17 %	87 461	39 %	220 692	100 %
2014	100 942	42 %	7 390	3 %	38 263	16 %	91 922	39 %	238 417	100 %
2015	110 771	41 %	10 792	4 %	38 935	15 %	108 506	40 %	269 004	100 %
2016	118 984	41%	12 806	4%	40 571	14%	117 512	41%	289 873	100%

FACTORINGSTATISTIKK (inkl. bloc factoring)

for medlemmer i Finansieringsselskapenes Forening

Tall i millioner kroner

	2012	2013	2014	2015	2016
Omsetning:	132 909	136 574	156 494	177 575	198 818
Risikoavdekkede fordringer:	1 038	858	1 233	2 047	2 028
Utlån utover eller uten risikoavdekning:	4 089	4 691	6 157	8 597	10 632
Margintrekk:	279	98	129	163	177
Totale factoringutlån:	5 116	5 451	7 261	10 481	12 483

KORTSTATISTIKK 2016

for medlemmer i Finansieringsselskapenes Forening

Omsetning (millioner kroner)

	Varekjøp totalt	Kontantuttak totalt	Med utsatt betaling	Sum totalt	Herav; Varekjøp utland	Herav; Kontantuttak utland	Herav; Sum utland
Internasjonale faktureringskort	16 507	719	0	17 226	4 584	149	4 733
Internasjonale kredittkort	105 765	19 068	2 695	127 528	26 144	3 480	29 624
Innenlandske kredittkort	499	228	195	922	0	0	0
Internasjonale debetkort	17 394	2 736	0	20 130	7 841	2 191	10 032
Sum omsetning	140 165	22 751	2 890	165 806	38 569	5 820	44 389

Foreningens organisering

Styret

Leder:	Olav Hasund	Santander Consumer Bank AS
Nestleder:	Morten Guldhaug	DNB – avd. DNB Finans
	Sjur Loen	Nordea Finans Norge AS
	Carsten Thorne	SG Finans AS
	Anne-Christine Joys	SpareBank 1 SR-Bank ASA
	Rolf Sten-Andersen	SEB Kort Bank AB, Oslofilialen

Varamedlemmer

Anders Ree Pedersen	LeasePlan Norge AS
Per Magne Hansen	Toyota Kreditbank GmbH NUF
Hans Olov Harén	Gjensidige Bank ASA

Valgkomiteen

Nina Bratlie	SG Finans AS
Hermod Bakkejord	Sparebank1 Nord-Norge Finans AS
Eskil Myrmo	DNB – avd. DNB Finans

Varamedlem

Tore Haugstvedt	Nordea Finans Norge AS
-----------------	------------------------

Administrasjonen

Christina Åhlander	Adm. dir.
Jan Fr. Haraldsen	Direktør
Torill Alsaker	Konsulent

Finansieringsselskapenes Forening

Hansteens gate 2, Postboks 2330 Solli, 0201 Oslo, telefon 23 28 44 80, e-post: firmapost@finfo.no, www.finfo.no
Produksjon: Hamar Media, avd. Nydal Foto: www.scanstockphoto.com

Medlemsfortegnelse pr. april 2017

Firma	Postadresse	Telefon	Nett
Bank Norwegian AS	Postboks 338 Sentrum, 0101 OSLO	02929	www.banknorwegian.no
BMW Financial Services Norge NUF	Postboks 1, 1330 FORNEBU	67 11 80 40	www.bmw.no/finans
Brage Finans AS	Postboks 7780, 5020 Bergen	55 61 00 50	www.brage.no
Danske Bank - filial	Postboks 1170, 0107 Oslo	06030	www.danskebank.no
Debank ASA	TMV-kaia 1, 7042 TRONDHEIM	48 50 90 00	https://debank.no/
De Lage Landen Finans Norge NUF	Postboks 184, 1325 LYSAKER	67 18 70 00	www.delagelanden.com
DNB – divisjon DNB Finans	Postboks 1600 Sentrum, 0021 OSLO	03000	www.dnb.no
Diners Club Norge, filial av Diners Club Nordic AB	Postboks 1589 Vika, 0118 OSLO	21 01 50 00	www.dinersclub.no
Easybank ASA	Postboks 6604, St. Olavs plass, 0129 OSLO	22 99 14 00	www.easybank.no
Eika Kredittbank AS	Postboks 2349 Solli, 0201 OSLO	22 87 81 00	www.eika.no
EnterCard Norge AS	Postboks 6783 St. Olavs plass, 0130 OSLO	21 31 66 00	www.entercard.no
Eurocard, filial av Eurocard AB	Postboks 1672 Vika, 0120 OSLO	21 01 55 00	www.eurocard.no
Folkefinans AS	Kronprinsens gate 1, 0251 Oslo	73 10 33 00	www.folkia.no
Forso Norge NUF	Postboks 573, 1411 KOLBOTN	66 99 71 00	www.forso.no
AS Finansiering	Postboks 2023 Vika, 0125 OSLO	02259	www.finansiering.no
Gjensidige Bank ASA	Postboks 33, 0101 OSLO	03100	www.gjensidige.no
Handelsbanken NUF, avd. Finans	Postboks 1342 Vika, 0113 OSLO	22 39 70 00	www.handelsbanken.no
Ikano Bank AB (publ), Norway branch	Postboks 295, 1372 ASKER	66 85 86 40	www.ikanobank.no
Instabank ASA	Drammensveien 177, 0277 OSLO	974 85 610	www.instabank.no
Landkreditt Finans AS	Postboks 4014 Maa, 6048 ÅLESUND	70 15 40 00	www.landkredittfinans.no
LeasePlan Norge AS	Postboks 6019 Etterstad, 0601 OSLO	23 06 98 00	www.leaseplan.no
Nordax Bank AB	Boks 23124, 104 35 STOCKHOLM, SVERIGE	21 54 44 00	https://www.nordax.no/
Nordea Finans Norge AS	Postboks 1166 Sentrum, 0107 OSLO	22 48 66 00	www.nordea.no
Resurs Bank AB NUF	Postboks 979 Sentrum, 0104 OSLO	22 56 37 33	www.resursbank.no
Santander Consumer Bank AS	Postboks 177, 1325 LYSAKER	21 08 30 00	www.santander.no
Scania Finans AB – Filial Norge	Postboks 250 Leirdal, 1011 OSLO	22 79 34 00	www.scania.no
SEB Kort Bank AB, Oslofilialen	Postboks 1373 Vika, 0114 Oslo	21 01 51 00	www.seb.no
SG Finans AS	Postboks 105, 1325 LYSAKER	21 63 20 00	www.sgfinans.no
Siemens Financial Services AB NUF	Postboks 1 Alnabru, 0613 OSLO	22 63 30 80	www.siemens.no/finance
SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS	Postboks 6801 Langnes, 9298 TROMSØ	02248	www.snnfinans.no
SpareBank 1 Finans Østlandet AS	Postboks 223, 2302 HAMAR	07790	www.sb1fo.no
SpareBank 1 Gruppen Finans AS	Postboks 1347 Sentrum, 6001 ÅLESUND	70 11 36 00	www.factoring.no
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	Postboks 4797 Sluppen, 7467 TRONDHEIM	07301	www.sb1finans.no
SpareBank 1 SR-Bank ASA avd. leasing	Postboks 114, 4065 STAVANGER	04002	www.sparebank1.no/nb/sr-bank/bedrift.html
Svea Finans	Postboks 6601 Etterstad, 0607 OSLO/ Brøsetveien 168, 7048 TRONDHEIM	21 54 24 00	www.svea.no
Toyota Kreditbank GmbH NUF	Postboks 704, 3003 DRAMMEN	32 20 84 00	www.toyotafinans.no
Volkswagen Møller Bilfinans AS	Postboks 6671 Etterstad, 0609 OSLO	24 03 33 01	www.bilfinans.no
Volvo Finans Norge AS	Postboks 27, 0614 OSLO	23 17 66 00	www.vfsc.com
yA Bank AS	Postboks 7104 Majorstuen, 0306 OSLO	09292	https://ya.no/